

01

Januar 2008
Årgang 144

budskabet

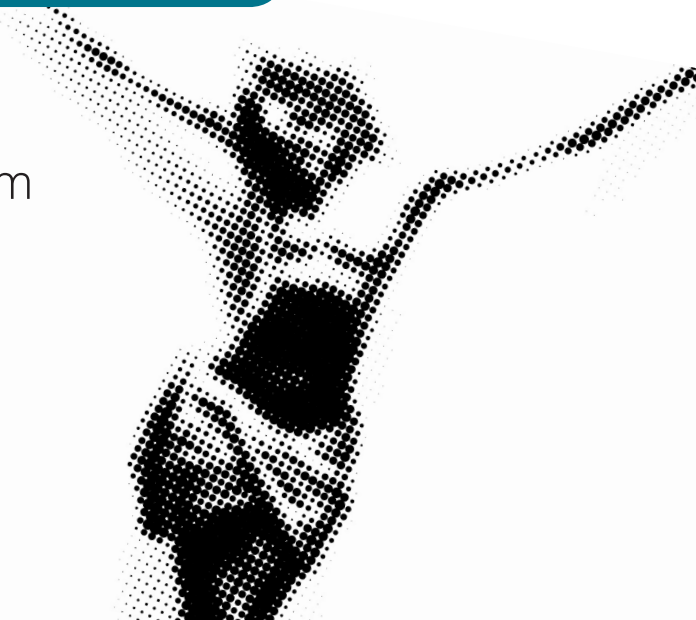
Tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

Tema | Kristus er skriftens centrum

Templet

Tror vi på en lære eller en person?

Hvad der driver på Kristus

indhold;

leder

02 Den fromme bekymring

tema

04 De vidner om mig

08 Templet

11 Løftet om et barn

12 Om tro eller til tro

16 Tror vi på en lære eller en person?

19 Hvad der driver på Kristus

horisont

22 Åndelig vejledning

23 Bibelsk kristendom er ved at dø

23 Værdikamp nord-syd

25 Evangeliets klare kald

kristus i mosebøgerne

27 Skyld, synd og taknemlighed

bøger

31 Men han gav afkald

33 Det faderløse samfund

35 Augustin

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis

redaktionens synspunkter, men redaktionen er

ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og

synspunkter må kunne rummes inden for det, som

LM står for.

Eftertryk, kopiering og citering er tilladt med

tydelig kildeangivelse.

Design Chr Rahbek Olsen / Amalie Pug. Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement 225 kr.

Unge under uddannelse 130 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

dlm@dlm.dk

www.dlm.dk

Redaktion

Alex Dahl Karlsen, projektleder (redaktør)

Park Alle 31, 6880 Tarm. karlsen@dlgmail.dk

Flemming Bak Poulsen, forlagsleder, København

(redaktionssekretær)

Mikkel Vigilius, bibelskolelærer, Hillerød

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, præst, Herning

Den fromme bekymring

AF FLEMMING BAK POULSEN

.....

De færreste kristne vil vel mene, at det er fromt at bekymre sig. De kender nemlig Jesu ord: "Vær ikke bekymrede for livet, hvordan I får noget at spise, eller for, hvordan I får tøj på kroppen." (Luk 12,22). Bekymring giver ingen mening for et menneske, der tror på den Gud, der sørger for himlens fugle og markens liljer. Et menneske er nemlig langt mere værd end alverdens blomster og al-himlens fugle. Og desuden nytter det ikke at bekymre sig: "Hvem af jer kan lægge en dag til sit liv ved at bekymre sig?" Det er altså ikke fromt at bekymre sig, for det har Jesu ord imod sig. Derfor er det lidt pudsigt, at ordet "fromhed" ikke umiddelbart forbindes med et liv i ubekymret tillid til Gud. Bekymring er ikke fromhed, men alligevel er det ofte som om, det er rigtig fromt at have den bekymrede streg i panden. Denne "fromme bekymring" handler dog ikke om de legemlige behov, men har typisk et mere åndeligt indhold. Det er en bekymring over tidens åndelige forfald, over den udvikling vi ser i kristne sammenhænge eller over hvilke konsekvenser, det kan føre med sig, hvis vi lukker op for dette eller hint.

Menneskelig bekymring

Vi vil ofte mene, at det er meget menneskeligt at bekymre sig. Det er rigtigt, for så vidt at der er rigtig mange mennesker, der gør det. Søren Kierkegaard har dog den modsatte pointe i flere af sine *Opbyggelige taler*, hvor han udlægger Jesu ord om bekymringen. Kierkegaards vej ud af bekymringen, er at vi ved at se på fuglene og liljerne skal lære "at nøjes med det at være menneske". Bekymringen er altså i sidste instans umenneskelig – den fører væk fra det sandt menneskelige. Bekymringen er nemlig menneskets meningsløse forsøg på at blive gud for sig selv, at blive sit eget forsyn. Det der bekymrer os er jo ofte alt det, vi ikke har magten over; det vi i sidste ende kun kan modtage med tak af Guds hånd. "Hvem af jer kan lægge en dag til sit liv ved at bekymre sig?" Det er hverken sundt eller godt for et menneske at gøre sig til gud. Derfor er der noget hæmmende og menneskeligt invaliderende over bekymringen. "Bekymring knuger en mands hjerte, et opmuntrende ord gør ham glad." (Ordsp 12,25). Og tilsvarende kan der være en stor befrielse i at måtte nøjes med

Kierkegaard; Vi skal nøjes med det at være menneske.

at være menneske; at hvile i at det vigtigste i vores liv er taget ud af vores hånd – og ligger trygt i Guds. Eller som Kierkegaard udtrykker det: "At være afhængig af sine skatte, det er afhængighed og tung trældom; at være afhængig af Gud, ganske afhængig, det er uafhængighed."

Den fromme bekymring

Men hvad med den fromme bekymring? Er det helt fint at lægge ansigtet i de tunge folder, når det bare ikke handler om mig selv, men om så vigtige ting, som kirkens fremtid og den åndelige linje og udvikling?

Både nej og ja.

Nej: Vi behøver ikke at gå og slides op af bekymring – mindst af alt når det handler om åndelige forhold. Hvis der er et område, hvor vi skal lære at nøjes med det at være menneske, er det da netop dette. Både Peter og Paulus formaner også til ikke at være bekymrede for noget men i stedet kaste al bekymring på ham, som har omsorg for os (1 Pet 5,7, Fil 4,6). Alle vores bekymringer har det bedst hos Gud. Det er Guds kirke, og han har selv lovet, at dødsrigets porte ikke skal få magt over den (Matt 16,18). Derfor er det bedre for os at bede ham holde sit løfte end at gå og bekymre sig over, om han nu klarer den.

Desuden kan den fromme bekymring let sprede sig som ringe i vandet og udvikle sig til en begrænsende bekymringskultur i en åndelig bevægelse. "Det er ikke decideret forkert eller uforsvarligt, men det er bekymrende". Bekymringen ligesom hænger i væggene og dræner for initiativ. Man bliver bange for at tænke nyt, for der er nok nogen, der synes det er et skridt i den forkerte retning. Også på det åndelige område har bekymringen noget hæmmende over sig.

Der er altså god grund til at bekæmpe også den fromme bekymring, ved at kaste den på Gud.

Ja: Der findes faktisk en positiv – og vigtig – form for "bekymring" på det åndelige område. Paulus taler et sted om, hvordan bekymringen for menighederne, slider på ham (2 Kor 11,28). Men det er bekymring med en anden klang: en klang af omsorg, vejledning og kærlighed. Det er tydeligt i Paulus' breve, at denne "omsorgsbekymring" også fik ham til at markere grænser, der hvor evangeliet var truet i menighederne. Men det sker aldrig i bekymringens form – og det er der en pointe i:

Vi formaner aldrig til at være bekymrede over den åndelige udvikling, men vi formaner til være årvågne og på vagt overfor det, der truer det skønne evangelium, vi har fået betroet.

Vi ser denne pointe i Jesu tale om de trængselstider, der skal komme for kirken (Matt 24, Luk 21). Der gives ikke plads til bekymringen (som ellers er den umiddelbare reaktion hos mange af os, når vi læser Jesu forudsigelser), men i stedet formaner vi til at stå fast og bede om styrke. Med andre ord formaner vi til at nøjes med at være mennesker – og overlade bekymringen og det store ansvar til Gud. Når vi tror på den evige og almægtige Gud som vores omsorgsfulde far, så har bekymringen egentlig intet sted at få fodfæste hos os. Derfor kommer Jesus også med en bemærkelsesværdig opfordring ind i denne sammenhæng: "Men når disse ting begynder at ske, så ret jer op og løft jeres hoved, for jeres forløsning nærmer sig." (Luk 21,28).

"Velsignet den mand, som stoler på Herren og tager sin tilflugt hos ham. Han bliver som et træ, der er plantet ved bækken; det sender sine rødder mod vandløbet, det frygter ikke, når sommerheden kommer, dets blade er grønne. *Det bekymrer sig ikke i tørkeår* og holder ikke op med at bære frugt." (Jer 17,7-8).

De vidner om mig

AF JAN BYGSTAD

.....

Ham, som Moses har skrevet om i loven, og ligeså profeterne, ham har vi mødt; Jesus, Josefs søn fra Nazaret.

I Apostlenes Gerninger hører vi, mens Paulus er fængslet, nogle af hans forsvarstaler gengivet.

I talen, som han holder til landshøvdingen Felix (ApG 24,10 – 21), siger apostelen bl.a.:

”Men det bekender jeg for dig, at jeg følger Vejen, som de kalder for et parti, og sådan tjener jeg vore fædres Gud, idet jeg tror på alt, hvad der står skrevet i loven og profeterne” (v.14).

Her aflægger Paulus en bekendelse. Han er blevet beskyldt for at forkynde en ”sekt-lære” (norske oversættelse), dvs. en lære, der bryder med det grundlag, som det jødiske folk havde for sin tro,

nemlig skriften. Ordet sekt (gr. *hairesis*) kommer af et ord, som betyder ”at vælge” og betegner i denne sammenhæng det, at man selv vælger det, man finder for godt at tro på i stedet for at bøje sig for Den hellige Skrift. På denne beskyldning svarer Paulus så, at han ”tror på alt, hvad der er skrevet i loven og profeterne”. Udtrykket ”loven og profeterne” var en almindelig betegnelse på det, vi kalder Det gamle Testamente. Apostelen bekender sig med andre ord uforbeholdent til GT. Det ligger ham fjernt at komme med noget nyt i forhold til det, som er skrevet, eller med noget i tillæg eller noget, som går ud over dette. Nej, sagen forholder sig modsat: Hele hans budskab er intet andet end det, der står skrevet. Evangeliet repræsenterede ikke noget brud med GT, men var opfyldelsen af det, og derfor var den apostoliske forkyndelse en udlægning af GT.

Pointe; Både Jesus og apostlene understreger, at de ikke kommer med noget nyt i forhold til den gamle pagts hellige Skrift.

.....

De første kristnes Bibel

Moderne kristne overser ofte det faktum, at den første kristne menighed ikke havde den skriftsamling, vi kalder Det nye Testamente. (Det blev antagelig til mellem ca. år 50 og 100 e. Kr.) De havde kun GT, og ud fra det forkyndte de evangeliet om frelsen i Jesus Messias. Det er dette, Paulus sætter ord på i indledningen til sit hovedskrift:

"Paulus, Kristi Jesu tjener, kaldet til apostel, udset til at forkynde det evangelium, som Gud forud har lovet ved sine profeter i De hellige Skrifter, evangeliet om hans søn, Jesus Kristus, vor Herre, som menneske kommet af Davids slægt." (Rom 1,1-3).

På samme måde hører vi Peter tale på pinsedagen (ApG 2). Gentagne gange henviser han til Skrifterne:

"Men her sker det, som er sagt ved profeten Joel" (v.16); "Om ham siger David nemlig" (v.25); "David ... siger selv" (v.34).

Ligeledes vises der i evangelierne til stadighed hen til, at "der står skrevet", mens vi i brevene igen og igen hører, at der citeres fra GT. Pointen med dette er, at både Jesus og apostlene hermed understreger, at de *ikke kommer med noget nyt* i forhold til den gamle pagts hellige Skrift. Jesu liv og død er intet andet end opfyldelsen af løfterne i Skriften, og hans budskab er dybest set intet andet end en udfoldelse og udlægning af Skrifterne. Noget, som indebærer, at man ikke kan forstå NT ret, uden at det er i sammenhæng med GT.

Forestillingen om, at NT kommer med *noget nyt* i forhold til GT er en udbredt misforståelse. Den viser sig på mange måder, fx ved at Jesus opfattes som en religionsstifter, ved modviljen mod GT og dets budskab, og ved at så mange kristne næsten kun læser NT. Slagordsagtigt kan man ofte høre om, hvor forskellig "Jesu milde Fader" er fra "den strenge og straffende Gud" i GT. Det er derfor

en skam, at det er så udbredt, at NT sælges som selvstændig bogudgave, uden at være forbundet med GT.

"Ørevidner"

Jesus siger selv udtrykkeligt følgende i Lukasevangeliets afslutning:

"Så sagde han til dem: 'Dette er, hvad jeg sagde til jer, mens jeg endnu var hos jer: Alt det må opfyldes, som står skrevet om mig i Moseloven, hos profeterne og i salmerne.' Da åbnede han deres sind, så de kunne forstå Skrifterne." (Luk 24,44-45).

Den indledende sætning "Dette er, hvad jeg sagde til jer ..." markerer, at Jesus her giver en sammenfatning af sin undervisning af disciplene i løbet af de omkring tre år, de havde fulgt ham.

Og sammenfatningen drejede sig altså om, at Jesus havde undervist dem i Skrifterne og om, at disse skulle opfyldes. I lyset af hans død og opstandelse åbnes så deres øjne, "så de kunne forstå Skrifterne". Og på den baggrund bliver den apostoliske forkyndelse et budskab om Kristus i Skriften. Det var en forkyndelse, der hvilede på to grundpiller:

1. *Der står skrevet*, og;
2. *Vi er vidner om dette* (nemlig, at det, som står skrevet, er gået i opfyldelse).

Apostlene var altså ikke bare *øjenvidner*, som havde set Jesu gerninger – de var også *ørevidner*, som skulle vidne om Skriften:

Dette hører vi Peter understrege i sit 2. brev:

"For det var ikke udspekulerede fabler, vi byggede på, da vi forkyndte jer vor Herre Jesu Kristi magt og hans komme, men vi havde med egne øjne set Jesu majestæt. For han modtog ære og herlighed af Gud Fader, da der lød en røst til ham fra den op-højede herlighed: 'Det er min elskede søn, i ham har jeg fundet' ➤

Et radikalt udsagn; Havde I troet Moses, ville I have troet mig; for det var mig, han skrev om.

velbehag.' Denne røst har vi selv hørt lyde fra himlen, mens vi var sammen med ham på det hellige bjerg. Så meget mere fast står profeternes tale for os, og den gør I ret i at være opmærksomme på ..." (2 Pet 1,16-19a)

Peter minder her om forklarelsen på bjerget (Matt 17,1-9). Men så siger han altså ikke: "Da vi nu har så store oplevelser, da vi nu med egne øjne har set så herlige ting, trænger vi ikke længere til disse gamle skrifter". Tværtimod siger han: "*Så meget mere fast står profeternes tale.*" Åbenbaringen af Jesus gjorde ikke Skriften overflødig, men desto mere nødvendig at holde sig til.

Herren pointerer samme sag i Bjergprædikenen:

"Tro ikke, at jeg er kommet for at nedbryde loven eller profeterne. Jeg er ikke kommet for at nedbryde, men for at opfylde. Sandelig siger jeg jer: Før himmel og jord forgår, skal ikke det mindste bogstav eller en eneste tøddel forgå af loven, før alt er sket." (Matt 5,17-18).

Med ordene "for at" beskriver Jesus hensigten, dvs. hvad der er den guddommelige hensigt med hans komme til verden: Han skal opfylde Skrifterne. Dermed binder han hele sin gerning og sit budskab sammen med GT, sådan at disse to står i et uopløseligt afhængighedsforhold til hinanden.

At få åbnet øjnene

I al den tid de første kristne ikke havde noget *Nyt Testamente*, havde de den samme Bibel som det jødiske folk – GT. Tilmed var jo de allerfleste troende i urkirken jødekristne. Alligevel læser kristne og jøder denne samme Bibel helt forskelligt. Det er en så grundlæggende forskellig forståelse af Skriften, at det hurtigt bliver to forskellige religioner. Hvordan kan det hænge sammen – begge retninger ønskede af hele sit hjerte at bevare troskab

mod den samme hellige Skrift?

Årsagen ligger her i en egenart ved selve evangeliet: Det er det, som "intet øje har set og intet øre hørt, og hvad der ikke er opstået i noget menneskes hjerte" (1 Kor 2,9), det er noget, som kød og blod ikke af sig selv kan se eller tage imod (Joh 3,3; 1 Kor 2,14), og som derfor må åbenbares. Og her lærer altså NT, at Skrifterne måtte *åbenbares*, førend også disciplene kunne forstå dette mysterium: "Da åbnede han deres sind, så de kunne forstå Skrifterne." (Luk 24, 45).

Det, som lukker af for, at et menneske kan se og forstå evangeliet, er lovretfærdigheden, troen på, at mennesket ved at indrette livet efter Guds vilje i loven kan blive sådan, som det bør være.

Lovretfærdigheden lægger et "dække" over menneskenes øjne og hjerter, så de bliver ude af stand til at forstå evangeliets hemmelighed:

"Dog forhærdedes deres tanker, for indtil den dag i dag bliver det samme slør ved med at ligge over oplæsningen af den gamle pagt uden at tages bort, for det fjernes først i Kristus. Ja, lige til i dag ligger der et slør over deres hjerte, når Moses læses op. 'Men hver gang én vender om til Herren, tages sløret bort.'" (2 Kor 3,14-16)

Det var dette "dække" farisæeren Paulus fik taget bort, da han mødte Jesus uden for Damaskus (ApG 9), noget som medførte, at han læste Skriften på en helt ny måde. Det er denne Paulus' nye læsning af Skrifterne, vi særligt ser resultatet af i Romer- og Galaterbrevene. Begge disse breve er fulde af henvisninger til GT. Pointen med alle disse henvisninger er ikke bare at give belæg for, at hans lære stemmer overens med Den hellige Skrift, men at lære menighederne, hvad det er at læse Skriften med "opladte øjne", dvs. under Åndens vejledning, som åbenbarer evangeliet om Kristus. Disse breve er med andre ord skrevet også med tanke på

Jan Bygstad f. 1952

Præst i DELK – Det evangeliske lutherske kirkesamfund. Bor i Bergen, Norge. Har udgivet flere bøger.

Tidligere præst i Den norske kirke (Folkekirken). Tidligere formand for den norske bekendelsesbevægelse FBB (For Bibel og Bekjendelse) og for NELA (Nord-Europeisk Luther-Akademi).

at give os det, som kaldes for "en hermeneutisk nøgle" til GT, dvs. en fortolkningsnøgle, som hjælper os til at forstå Skriften – GT – ret. Og Skriftens hemmelighed er Kristus.

Et radikalt udsagn

Det er det, som understreges i de ord, som udgør overskriften over denne artikel. De er hentet fra Joh 5,39f.: "I gransker Skrifterne, fordi I mener, at I har evigt liv i dem; og netop de vidner om mig. Og dog vil I ikke komme til mig og få liv."

Her er vi midt inde i en af de mange stridssamtaler mellem Jesus og farisæerne, og denne afsluttes med, at Jesus siger: "Havde I troet Moses, ville I have troet mig; for det var mig, han skrev om." (Joh 5,46)

Her har vi et uhyre radikalt udsagn. Herren siger ikke, at der kun findes visse forudsigelser om ham i Mosebøgerne. Sådan læser vi dem jo - og finder kun enkelte spredte og meget lidt konkrete forudsigelser om Frelseren. Jesu mening er tydeligt, at det er *ham*, som er indholdet i Moseloven - Moses har dybest set ikke skrevet om noget andet end ham. For hans farisæiske modstandere var dette en særdeles provokerende udtalelse – ligesom det er det for den moderne kritiske bibelvidenskab. Men hvem skal vi høre på?

Den kristne menighed skal ikke have et andet forhold til Skriften end Jesus og apostlene. De er vore lærere også her.

Templet

AF CHRISTIAN MAYMANN

.....

Bibelen indeholder mange tråde, som løber igennem den fra Første Mosebog til Johannes' Åbenbaring. Det Nye Testamente samler trådene omkring Jesu person og gerning. Han er kongen, profeten, præsten og lammet, som Det Gamle Testamente taler om, for blot at nævne nogle af de tråde, der samles hos Jesus. Den tråd, vi skal se på i denne artikel, er "tempeltråden". Det er en tråd, der er uhyre omfangsrig, og vi skal derfor blot trække nogle hovedlinier ud fra den. Først ser vi på linien i GT – og dernæst, hvordan den føres over i NT.

Templet i GT

Det første tempel, israelitterne byggede, var ikke et tempel af træ og sten, men et telt, der fungerede som en mobil helligdom. Dette telt, som blev kaldt for tabernaklet, kunne folket tage med sig

gennem ørkenen på vej til det forjættede land. Konstruktionen af helligdommen er beskrevet i 2 Mos 25-40. Når man læser de kapitler igennem – og bevæger sig videre ind i Tredje Mosebog – viser det sig, at tabernaklets funktion kan opsummeres i tre temaer: Guds nærvær, Guds åbenbaring og ofrene for Guds ansigt.

Guds nærvær

Befalingen om at bygge et tabernakel begynder med ordene "De skal lave mig en helligdom, så vil jeg tage *bolig* hos dem" (2 Mos 25,8). Gud gentog løftet om at tage bolig hos israelitterne i forbindelse med opførelsen af tabernaklet og befalingen om den tilhørende præstetjeneste (29,45f), og i slutningen af beretningen om opførelsen af tabernaklet omtales det som "Åbenbaringsteltets *bolig*" (40,2.6.29).

Tabernaklets tre funktioner; Guds nærvær, Guds åbenbaring og ofrene for Guds ansigt.

Flere gange i løbet af Mosebøgerne omtales dette telt som "Herrens bolig" eller som "min bolig". Når Gud valgte at tage bolig i Israels folk på denne konkrete måde, var det for at frelse dem og for at have dem som sit eget folk. I 3 Mos 26 siger Gud, at han vil slå sin bolig op i Israel, og at han ikke vil vrage folket. Tabernaklet var tegn på Guds nådige nærvær i sit eget folk.

Tegnet på, at Gud virkelig havde taget bolig i tabernaklet, finder vi i udtrykkene "skyen" og "Herrens herlighed". Da tabernaklet var opført, står der: "Skyen dækkede Åbenbaringsteltet, og Herrens herlighed fyldte boligen".

Det sidste, Anden Mosebog beretter, er, hvordan Gud var konkret tilstede ved åbenbaringsteltet: Om dagen var det konkrete tegn en skysøjle, og om natten var det konkrete tegn en ild, som Israel kunne se (40,38). Da Præsten Aron havde fuldført sit første offer siges, at "Herrens herlighed viste sig for hele folket" (3 Mos 9,23).

Guds åbenbaringstale

Guds udfrielse af sit folk fra Ægypten begyndte med, at Gud åbenbarede sig for Moses ved den brændende tornebusk. Gud talte til Moses, og Moses talte til Gud. Senere skete det igen på Sinai bjerg, for Moses gik op til Gud og talte med ham og var "budbringer" mellem Gud og folket. Efter opførelsen af tabernaklet beskrives det, hvordan Moses navngav Åbenbaringsteltet, og det blev stedet, hvorfra Moses søgte råd hos Herren (2 Mos 33,7). Det blev altså stedet, hvorfra Gud åbenbarede sig til folket gennem Moses. I 4 Mos 7,89 siges at "hver gang Moses gik ind i Åbenbaringsteltet for at tale med Herren, hørte han stemmen tale til sig fra sonedækket oven på Vidnesbyrdets ark mellem de to keruber; den talte til ham." Ligeledes begynder Tredje Mose-

bog med ordene "Herren kaldte på Moses og talte til ham *fra Åbenbaringsteltet*". Det er derfor, helligdommen kaldes for *Åbenbaringsteltet* – for Gud åbenbarede sig for israelitterne gennem denne helligdom.

Ofrene

Da Israel havde opført Guds bolig, åbenbarede Gud sig for dem og gav dem befalingerne om de forskellige offertyper (3 Mos 1ff). Befalingerne afsluttes med beskrivelsen af, hvordan Gud gav folket den store forsoningsdag. Formålet med ofrene var *ikke*, at de skulle få Gud til at "komme ned" til israelitterne. Det var ikke: "Hvis nu vi gør sådan og sådan, vil du så ikke tage bolig hos os?" Tværtimod. Ofrene var nødvendige, *fordi Gud havde taget bolig i folket*. Befalingerne omkring den store forsoningsdag tog udgangspunkt i, at Gud havde slået Arons to sønner ihjel, fordi de handlede forkert for hans ansigt. For at hindre at det skulle gentage sig, fik Israel den store forsoningsdag, så Gud til stadighed kunne være i sit folk. Dagens mål var at fjerne synden fra Guds bolig (3 Mos 16,20ff).

Templet derefter

Denne virkelighed fandtes ikke kun mens Israels folk var i ørkenen. Da kong Salomo mange århundreder senere byggede et tempel, møder vi noget af det samme. I forbindelse med indvielsen af templet står der, at "præsterne kunne ikke forrette tjenesten på grund af skyen, fordi Herrens herlighed fyldte Herrens tempel." På samme måde, som præsterne skulle forrette tjeneste i ørkenens tempel, skulle de forrette tjeneste i templet, som kong Salomo havde bygget. Og på samme måde, som Gud tog bolig i teltet, tog han bolig i det tempel som Salomo byggede. ➤

Om evighedsperspektivet; På samme måde som Gud boede i sit folk i GT, og bor hos os i Jesus, sådan vil han også bo hos os på den nye jord.

Men sådan blev det ikke ved med at være. Ezekiel, der levede samtidig med, at Israel blev ført i eksil, oplevede både noget forfærdeligt og noget løfterigt i forbindelse med templet. Det forfærdelige bestod i, at Herren ikke længere ville bo i sit tempel. Han dømte Israel på grund af deres skyld. Derefter beskriver Ezekiel i et syn, hvordan Herren forlod templet. Det skete netop ved, at Gud lod Ezekiel se, hvordan Herrens herlighed blev trukket tilbage fra folket. Gud gav også forklaringen på synet: "Det er i sandhed afskyelige handlinger, Israel begår, så jeg fjerner mig fra min helligdom!" (Ez 8,6). Samtidig med denne dom lovede Gud, at han ville vende tilbage til sit folk og genoprette det (Ez 11,19ff). I slutningen af Ezekiels syner skete så præcis det modsatte. Herrens herlighed vendte tilbage til templet, og Gud ville bo blandt Israelitterne til evig tid. Det, vi skal lægge mærke til, er, at på samme måde, som vi hørte om Herrens herlighed som et udtryk for Guds tilstedeværelse både i ørkenen og ved Salomons tempel, på samme måde hører vi også om det i forbindelse med indvielsen af dette nye tempel.

Hjemkomsten fra Babylon var ikke en fuldstændig opfyldelse af dette. Vi hører ikke i beskrivelserne af hjemkomsten nogle steder, at Gud tog bolig i det nye tempel, som blev opført under Zerubbabels hånd, sådan som det er beskrevet i Ezra og Nehemias bog. Der er et tempel, der fungerer, men løftet om, at Gud igen ville vise sin herlighed i templet, står, når vi har vendt det sidste blad i GT, uopfyldt.

Templet i NT

Når man læser NT med tempeltråden fra GT in mente, så er der tekster, der lige pludselig begynder at give rigtig god mening.

De første 18 vers af Johannesevangeliet er en indledning, som binder hele Jesu virke sammen med GT's tale om templet. I vers 14 skriver Johannes: "Og Ordet blev kød og tog bolig iblandt os, og vi så hans herlighed, en herlighed, som den Enbårne har den fra Faderen, fuld af nåde og sandhed." Ordet "tog bolig" betyder "teltede" eller "blev et tabernakel". Johannes vil have os til at se en sammenhæng mellem tabernaklet i GT og Jesu egen person. På samme måde som Gud tog bolig i sit folk med tabernaklet, tog han bolig hos sit folk i Jesus Kristus. Jesus blev Guds tempel hos os.

Når vi ser det, giver anden halvdel af vers 14 også god mening: "vi så hans herlighed". Det er netop et ord, der er knyttet til templet. Det så vi både i forbindelse med tabernaklet, kong Salomos tempel og løftet om Herrens tilbagevenden til templet i slutningen af Ezekiels bog. Dermed siger Johannes til os, at den funktion som templet havde som åbenbaringssted, nu har nået et højdepunkt i Jesus Kristus. Han åbenbarer Guds væsen og herlighed på samme måde som templerne i GT gjorde det.

Templet var et offersted, og allerede i begyndelsen af Jesu virke, siger Johannes Døber om ham:

"Se, dér er Guds lam". Han udpeger Jesus som det offer, der skal bringes for Guds ansigt – *i Guds tempel – som er Jesus Kristus*. Dermed får templet som *offersted* også sin opfyldelse i Jesus Kristus. Ofrene var nødvendige i mødet med Guds hellighed. Enten skulle Israels folk ofres og dø – eller også skulle der udpeges en stedfortræder. Det valgte Gud endegyldigt at gøre, da han udpegede Jesus som stedfortræder, for at han – i mødet med Guds hellighed – kunne dø i stedet for os.

Christian Maymann f. 1973

Cand.teol. 2002.

Lærer på LMH

En af de interessante sider af NT's tale om templet er sammenkoblingen mellem templet og evigheden, som sker i Johannes Åbenbaring. I kapitel 21 og 22 ser Johannes ind i evigheden. Udgangspunktet er ordene i 21,3, hvor der står, at Guds *bolig* er hos menneskene. Fortsættelsen er, at *han vil bo hos dem*. Ordret står der "Han vil tabernakle hos dem" – på samme måde som Gud boede i sit folk i GT, og bor hos os i Jesus, sådan vil han også bo hos os på den nye jord. I mellemtiden har han lovet at tage bolig i den enkelte troende. Vi er Guds tempel – Guds ånd bor i os.

Løftet om et barn

AF DITTE OLSEN

Eva, hvad mon du følte
da Herren sendte jer bort?
Holdt sorgen fast i løftet
om det barn
der skulle føre jer tilbage?

Abraham, hvad tænkte du
da Sarah tørrede ud?
Holdt skuffelsen fast i løftet
om det barn
der skulle gøre slægten stor?

David, hvad mon du ventede
da du så dine sønner slås?
Holdt frygten fast i løftet
om det barn
der skulle regere med fred?

Esajas, hvad var det du så
da Guds folk var splittet af synd?
Holdt rædslen fast i løftet
om det barn
der skulle bære vores straf?

Stjerne over Betlehem
du lyser vished frem
om en Gud der holder løfter
om et barn
der har åbnet Himlens port!

Bibeludlægning med Kristus i centrum

Om tro eller til tro

AF KARL KNUDSEN RIIS

.....

I den samtale Jesus havde med de to disciple på vej til Emmaus, udlagde Jesus Skrifterne i GT Kristus-centrisk. Selv om hans udlægning ikke er gengivet for os, så har vi her et forbillede på en bibeludlægning med Kristus i centrum. For han "udlagde for dem, hvad der stod om ham i alle Skrifterne." (Luk 24,27). Når vi videre tænker på, hvad der efterfølgende skete med de to disciple den dag, kan vi også sige, at Jesus talte sådan til og med dem, at det blev *til* tro for dem! Begge dele er vigtige sager også for os. Derfor skal vi se lidt nærmere på, hvad det betyder og indebærer.

At forkynde Guds ord

Jeg husker tydeligt, da jeg som helt ung blev stillet over for spørgsmålet om, hvad det vil sige at forkynde Guds ord. Vi kan præsentere det i fire sætninger, fire svar:

1. Det første og største krav er, at vi skal *forkynde i overensstemmelse med Guds ord!*
2. Det andet er, at *Skriftens centrum, som er Kristus, også skal være forkyndelsens centrum!*
3. Så skal vi forkynde *hele Guds frelsesplan, og den er omfattende!*
4. Og endelig, hvad der *er vigtigst i Guds ord skal også være vigtigst i vor forkyndelse.*

Hvis disse råd bliver fulgt, bliver der god bibelsk substans i forkyndelsen. Derfor kan vi heller ikke tolke og udlægge bibelen efter vort eget forgodtbefindende.

Kristus i centrum

Når Kristus skal være centrum i bibeludlægningen, skyldes

Om Jesus; Han er frelseren, han er sandheden, han er vejen, han er livet, han er centrum.

det ganske enkelt, at han er det i hele Skriften. Han er ikke kun centrum i NT, men også i GT. Det er ikke et tolkningsprincip, vi lægger ned over eller ind i bibeludlægningen. *Vi har læst det ud af Skriften selv.*

Alt dette hænger sammen med, hvad Bibelen er. Den er *Guds åbenbaring*, og skal vi lære Gud at kende, må vi give nøje agt på, hvad han åbenbarer.

Det er hans *sandhedsåbenbaring*, hvor han ikke alene åbenbarer sig selv, men også sandheden om mennesket, om synden og frelsen m.m.. Gud har i den gamle pagts tid talt til fædrene ved sine profeter, og højdepunktet i Guds åbenbaring er, at han ved tidernes ende har *talt til os ved sin Søn*.

Men frem for alt, er det hans *frelsesåbenbaring*. Og i den indtager Guds Søn den helt centrale plads. Det var ham, der for vor frelses skyld blev menneske og tilvejebragte den evige frelse, da han ved sit offer udslettede synden. Han er frelseren, han er sandheden, han er vejen, han er livet, han er centrum. Der er ingen vej til Faderen uden ved ham. Han står helt centralt også i fuldendelsen. Det er ham, der til sidst er dommer over levende og døde. Han har det sidste ord. Og der er kun én måde, hvorpå et menneske kan bestå for Guds trone og for Lammet, det er ved at være rensset i Lammets blod!

Også i GT er Kristus centrum. Først har vi de mange direkte Messias-profetier, lige fra den første der blev givet på syndefaldets dag (1 Mos 3,15) frem til Elias-profetien om forløberen for Messias i Mal 3,23-24 sml. Matt 17,10-13.

Ofte siges der i dag, at profetordet f.eks. fra Zak 9,9 *anvendes* på Jesu indtog i Jerusalem, men det er alt for diffust. Sandheden er, at det profetiske ord *opfyldes på Kristus*.

Mange institutioner og ordninger i GT indeholder en Kristus-for-

kyndelse. Således er profeten, ypperstepræsten og kongen typer på Messias' profet- præste- og kongegerning. I lys af Hebræerbrevet ser vi også, at tempeltjenesten, ypperstepræsten og offergeringen peger frem og opfyldes på en fuldkommen og bedre måde i Kristus.

Hertil kommer historiske beretninger som påsken i Ægypten og klippen, der fulgte Israels folk under ørkenvandringen (1 Kor 10,4), samt personer som Melkizedek, Moses, Josva, Isak m.fl. De er også typer og forbilleder på Kristus. De peger alle frem mod *forløseren, som kommer fra Zion!*

En helt unik person, vi møder adskillige gange i GT, er "Herrens engel". Moses møder ham ved den brændende tjørnebusk. Det er ikke en almindelig engel, men en guddommelig person, der taler, som kun Gud kan tale. Med rette udlægges disse tekster af mange som Kristus-åbenbarelses, før han i tidens fylde blev menneske.

Det er en rigdom for troen, når Kristus forkyndes på denne måde. For min egen del, har disse Kristus-glimt både styrket troen på ham og på Bibelen som Guds fuldt troværdige ord.

Skal vi prædike Kristus-centrisk over én af de bibelske sandheder, eksempelvis skabelsen, så må vi låne lys fra ham. Han var jo med i begyndelsen, da Gud skabte, og intet af alt det skabte er blevet til uden *ved ham*. Og videre ser vi i Bibelen, at det også er skabt *til ham!*

Vi prædiker ikke os selv, men Jesus Kristus

Når vi prædiker *os selv*, så sætter vi *mennesket, os selv og alt det vi skal gøre og være, i centrum*. I Filipperbrevet kapitel 3 fortæller Paulus om det vendepunkt, hvor han blev færdig med den ➤

Paulus; Han indså at al hans egen retfærdighed, som fås ved loven, ikke holdt mål.

misforståelse. Han indså at al hans egen retfærdighed, som fås ved loven, ikke holdt mål. Han måtte kassere den for at få Kristus og hans retfærdighed i eje, sammen med fællesskabet om Kristi lidelse og opstandelse. Fra da af havde han én lidenskab, det var at forkynde Kristus, forkynde evangeliet.

Hvad er forskellen på at forkynde Kristus og så at forkynde om Kristus?

For der er en forskel. Vi kan udlægge Bibelens ord, så de udelukkende *handler om*: Om Kristus, om evangeliet, om troen, om frelsesvished osv., men det er ikke det samme, som at vore tilhørere får frelsesvished, og får troen og Kristus i eje. Den frelsende tro er jo ikke kun en tro *om* Jesus. Det er en tro *på* Jesus Kristus.

Der er adskillige, som gennem årenes løb har sagt til mig: "Jeg har det hele heroppe (i hjernen), men ingenting hernede (i hjertet)!"

De har de rigtige meninger om kristentroen, de har teorien i orden, men det er aldrig ved troen smeltet sammen med deres hjerter.

Vi kan sige, de har det som de jøder, Jesus samtaler med i Joh 8,31f. De troede nogle rigtige ting om Jesus, uden at være kommet igennem til liv i Gud og blevet forenet med Jesus. Den type mennesker finder vi også i dag. For dem er det nærliggende, at forveksle det de ved om Jesus, med det de er. De tror, de er det, de ved. De tænker: "Det er ok med os", og derfor er de afvisende over for det, Jesus vil skænke dem. Når Jesus rækker sine hænder ud mod dem og siger, at hvis de blot bliver i hans ord, så vil de forstå sandheden og sandheden skal frigøre dem, så afviser de ham og siger, at de ikke trænger til noget fra ham!

Hos andre af den type kan dilemmaet med deres teoretiske viden blive så smertefuldt, at de oparbejder en foragt over for alt, der smager af *lære*, for det er jo bare døde teorier, synes de.

Når vi skal præcisere forskellen på en *forkyndelse om* og en *forkyndelse til*, så skal vi vogte os for at få gjort dem til uforenelige modsætninger.

Jesus henviser os ikke til noget andet end ordet om ham. Han siger *bliv i det!* Dengang han gik på den støvede vej til Emmaus sammen med de to disciple, udlagde han for dem, hvad der stod *om ham* i de hellige Skrifter. Det er en kæmpe rigdom at høre om Jesus, for da kan vi lære ham at kende og få det evige liv i eje. Men forskellen er der, og derfor skal vi spørge:

Hvordan kommer vi fra en forkyndelse om tro til en forkyndelse til tro?

Jeg tror, det spørgsmål fylder alt for lidt i forkyndelsen i dag. Vi har megen god forkyndelse *om* frelsen, *om* syndernes forladelse osv., men helt afgørende er det, at evangeliet kommer til os "ikke blot med ord, men også med kraft og med Helligånd og med fuld vished!" (1 Thess 1,5).

Det er ikke lige meget, hvilken instans hos vore tilhørere, vi retter vort budskab til. Vi kan rette det til folks følelser og mange i dag mener, at det er det, der flytter noget. Vi kan også rette det til viljen, så vi får folk til at ville det, Gud vil. Eller vi kan rette det til forstanden, så folk kommer til at forstå. Disse instanser hører med til at være menneske og vil blive berørt af vor forkyndelse. Men troen sidder hverken i vor følelse, vilje eller forstand. Den har sit sæde i hjertet, for det er med hjertet, det inderste i os, vi tror (Rom 10,10). Hvad der sker derinde får altid en afgørende betydning for hele vor personlighed, og vort forhold til Gud.

Vi oplever ofte, at det kan være svært netop at nå helt ind til mennesker. Der er så meget, der vil have plads i vore hjerter. Men skal vi nå derind, da må vi have samvittighederne i tale. Forkyndelsen

Karl Knudsen Riis f. 1938

Pensionist. Tidligere ansat som forkynder i LM og bibelskolelærer på LMH.

må blive *tiltalende*.

Igen, så er det ikke gjort med, at vi *taler om lovens krav og evangeliets nåde*. Vi må forkynde loven! "Hvad andet kræver Herren din Gud af dig, end at du skal frygte Herren din Gud, vandre ad hans veje, og elske ham og tjene ham af hele dit hjerte." (5 Mos 10,12). Det er ikke bare, hvad Gud ønsker af os. *Han kræver det*, for uden det kan vi ikke bestå for ham!

Vi kommer ikke til for alvor at gøre erfaring med Gud, før vi følger Jesu ord: "Den, der vil gøre hans vilje, skal erkende, om min lære er fra Gud, eller om jeg taler af mig selv." (Joh 7,17).

Budene kræver af hver eneste af os: "*Du må ikke begære!*" Det betyder: Du må aldeles ikke have lyst til synd! De bibelske formaninger skal efterleves. "Elsk jeres fjender! Bed for dem, som forfølger jer og velsign dem der forbander jer, og gør godt mod dem, der hader jer. Ja, vær fuldkomne som jeres himmelske Fader er fuldkommen!" *Gør det!*

Hvad sker der da? Da møder vi Gud og hans krav, og i det lys ser vi den vigtige sandhed om os selv: Jeg er en synder, og ikke nok med det, *jeg elsker synden, jeg ønsker den!* Gud er nu med Helligånd og kraft i gang med at åbne hjertet for sig og for Jesus.

For dig og mig

Der sker virkelig noget ved den forkyndelse, som tager sine tilhørere med ind for Guds ansigt, for "han er lys, og der er slet intet

mørke i ham!" (1 Joh 1,5). Vi får med Gud at gøre.

Men skal det ske, må forkynderen selv leve derinde i lyset. Mange forkyndere kan på en aktuel og meget konkret måde afsløre syndigheden hos sine tilhørere, men at få rakt dem det frigørende nådeord magter de ikke.

Jeg siger ikke, at kraften i vor forkyndelse ligger i vor egen erfaring af disse ting. Guds kraft til frelse er evangeliet. Men har vi ikke selv daglig brug for at bede om syndernes forladelse som toderen: "Gud, vær mig synder nådig", men er tilfredse med vor vellykkethed, da kan vi nok snakke om nåden, men vi får ikke rakt den, som vi skulle.

Når vi selv lever i evangeliet, lever i nåden, genkender vi også nådehungeren hos vore tilhørere. Vi ved fra os selv, hvad en synder trænger til fra Gud, nemlig at få nåden tilsagt betingelsesløst: "*Når jeg mig utåleligst føler for Gud i favn han mig trykker som yndigste brud!*" Sådan er Gud!

På den måde tager vi vore tilhørere med hen til den frelsens kilde, vi selv drikker af, og lader dem drikke til liv, og så følges vi ad ind til vor frelser, og han dækker os med sin nåde som et skjold. Han iklæder os frelsens klæder, de hvide klæder og hyller os i sin egen retfærdigheds kappe. Men dette er Åndens værk!

Tænk, det skænker han dig og mig – ikke med bebrejdelse, men med glæde! (Es 12,3)

Tror vi på en lære eller en person?

AF BENT HOUMAA JØRGENSEN

.....

Jeg har lige været på retræte. To døgn i stilhed for Guds ansigt, hvor vi ikke måtte sige et ord til hinanden. Selv under måltiderne. Vi måtte kun tale med Jesus; gennem bøn eller når vi sang i forbindelse med tidebønner.

Og jeg erfarede at møde Jesus i stilheden. Jeg blev berørt af den levende Gud. Jeg blev bekræftet i, at jeg tror på en levende person og ikke kun på en lære. Bekræftet i, at læren er sand; at den ikke kun består af døde ord og læresætninger, men er udtryk for en levende virkelighed.

Jeg søgte virkelig Gud under retræten. Jeg bad ham om at tale til mig. Det trængte jeg til. Efter 1½ døgn skete det så. Under tidebønnen sang vi 'Befal du dine veje'. I det næstsidste vers talte

Helligånden meget stærkt til mig ind i en bestemt situation i mit liv. Jeg blev dybt berørt og bevæget. Om formiddagen havde vi haft bibelundervisning. Her blev det understreget, at Helligånden er trøsteren. Det erfarede jeg nu.

Da de andre var gået til spisning, gik jeg op til alteret. Jeg måtte takke og bede. Hvor er det vidunderligt, når Gud møder os sådan! Og jeg kan ikke lade være med at tænke, at når det virker så godt, trøsterigt og styrkende at opleve Guds nærvær, så er det en bekræftelse på, at Gud er god og vil mig det godt, selv om virkeligheden ind i mellem tilsyneladende vidner om noget andet.

Kong David bekræfter det samme i Salme 34,5-9: 'Jeg søgte Herren, og han svarede mig, han befriede mig for al min frygt. De, som retter blikket mod ham, stråler af glæde, deres ansigter skal ikke forgræmmes. Den hjælpeløse råbte, og Herren hørte ham,

Et møde med Gud; Jeg søgte virkelig Gud under retræten. Jeg bad ham om at tale til mig. Det trængte jeg til. Efter 1 ½ døgn skete det så.

han frelste ham af alle hans trængsler. Herrens engel lejr sig omkring dem, der frygter ham, og han udfrier dem. Smag og se, at Herren er god; lykkelig den mand, der søger tilflugt hos ham.”

Og følgende ord af profeten Jeremias ligger på linje med dette: ”Råber I til mig, og går I hen og beder til mig, vil jeg høre jer. Søger I mig, skal I finde mig. Når I søger mig af hele jeres hjerte, er jeg at finde, siger Herren.” (Jer 29,12-14a).

Afdøde biskop Georg S. Geil skrev en gang, at ”Det er den, der søger Gud, og ikke den der undersøger ham, der lærer ham at kende.” Og Martin Luther understregede, at teolog betyder at være oplært af Gud, og at en vigtig side ved denne oplæring er at søge Gud i bøn og meditation.

Tjek på Gud

I min generation (årgang 57), og måske også i den før og efter, har vi haft en overbetoning af den rette lære. Vi har bare tjek på Gud og på hans ord. Så meget tjek at vi nogle gange måske ikke længere kan høre hans stemme; vi kan ikke høre, hvad Guds ord siger til os, fordi det filtreres i vort lærefilter. Vi har i praksis (ikke i teorien!) sat den rette lære over Guds ord.

Det er ikke mærkeligt, at de yngre generationer har reageret imod dette og er meget optagede af at opleve Gud og at komme tilbage til de bibelske rødder. Men vi mennesker er og bliver grøfte-mennesker. For er det lykkedes os at komme op af den ene grøft, er vi straks efter på vej ned i den modsatte. For nu tegner den fare sig, at læren ikke agtes højt. Hvis læren går på tværs af min vilje, og det, jeg mener, er godt for mig, så får lære være lære.

Men lære og person kan ikke skilles ad (Mark 8,38)! Jesus var profet og forkyndte ordet. Og samtidig er han Ordet. Hvis læren skilles fra personen Jesus Kristus, så bliver den død og usand.

Hvis ikke vi personligt tager imod Jesus Kristus som Herre og Frelser i vore hjerter og efterfølge ham i vort liv, har vi ikke en sund og sand lære.

Og på den anden side, hvis Jesus Kristus skilles fra læren, så får vi en anden Jesus, en falsk Kristus, som ikke er den Kristus, der kommer igen på himlens skyer. Der er nogle ord i NT, som beskytter os mod at ende i en af de to grøfter. Kan vi fastholde begge typer af ord, så bliver vi på vejen, der fører frem til målet. Lad os standse for et par eksempler på de to slags ord.

1) Afgrænsning i forhold til grøften ’liv uden lære’: ”Jesus sagde nu til de jøder, som var kommet til tro på ham: »Hvis I bliver i mit ord, er I sandelig mine disciple, og I skal lære sandheden at kende, og sandheden skal gøre jer frie.«” (Joh 8,31-32).

”For den, der skammer sig ved mig og mine ord i denne utro og syndige slægt, skal Menneskesønnen skamme sig ved, når han kommer i sin faders herlighed sammen med de hellige engle.” (Mark 8,38).

”Brødre, jeg vil gøre jer bekendt med det evangelium, som jeg har forkyndt jer ... og som I også frelses ved, hvis I da holder fast ved det ord, hvormed jeg forkyndte jer det – ellers var det til ingen nytte, I kom til tro.” (1 Kor 15,1-2).

2) Afgrænsning i forhold til grøften ’lære uden liv’: ”Alle dem, jeg elsker, revser og tugter jeg. Vær nidkær og omvend dig! Se, jeg står ved døren og banker på; hører nogen mig og åbner døren, vil jeg gå ind til ham og holde måltid med ham og han med mig.” (Johs Åb 3,19-20).

”Jer selv skal I ransage, om I er i troen; jer selv skal I prøve! Mærker I ikke på jer selv, at Jesus Kristus er i jer? Ellers står I ikke ➤

Georg S. Geil; Det er den, der søger Gud, og ikke den der undersøger ham, der lærer ham at kende.

Bent Houmaa Jørgensen f. 1957

Uddannet missionær i 1980 fra LM's missions-skole. Missionær i Luthersk Mission og Præst i Aalborg Frimenighed.
Tidl. missionær i Tanzania.

prøve." (2 Kor 13,5 i gl. overs.).

"Da sagde Jesus til sine disciple: »Hvis nogen vil følge efter mig, skal han *fornægte sig selv* og tage sit kors op og *følge mig*. Den, der vil frelse sit liv, skal miste det; men *den, der mister sit liv på grund af mig, skal finde det*." (Matt 16,24-25).

At erfare Kristus

Vi kan synes, det var meget lettere for apostlene, de kunne jo se ham, spise sammen med ham, høre hans stemme, mærke på ham osv. Det ser dog ikke ud til, at Jesus vil give os ret i den antagelse. For han understreger, at Helligåndens komme er så stor og fantastisk en ting, at han ligefrem siger til apostlene, det er gavnligt, han forlader dem, for ellers kan Helligånden ikke komme til dem. Og han siger, at når Helligånden kommer til os, så er det ham selv, der kommer til os. Har vi taget imod Helligånden, så er Jesus selv midt i blandt os, ja, han bor i vore hjerter.

'Mærker I ikke på jer selv, at Jesus Kristus er i jer?' spørger apostelen Paulus. Det ord har vi vel ofte gået i en stor bue udenom. Helt ærligt, har du nogensinde hørt en prædiken over det ord? Eller for den sags skyld selv holdt én over det? For min del må jeg svare nej til begge spørgsmål.

Det er Helligånden, der gør os i stand til at erfare Guds levende nærvær hos os. Vi føler og oplever: Gud er os nær. Følelsen af Guds tilstedeværelse kan opleves forskelligt, men vi kan slå fast, at hvis oplevelsen stemmer overens med Guds ord, er den sand og god. Hvilke forskellige oplevelser af Helligåndens nærvær stemmer overens med Skriften? Lad mig nævne tre grundlæggende oplevelser.

1) Det kan opleves og føles som en dyb og helt forunderlig fred og glæde, som langt overgår enhver anden fred og glæde, vi kan opleve i denne verden. Jf. Rom 14,17 og Fil 4,7.

2) Men det kan også være en stærk følelse af ikke at slå til, en oplevelse af afmagt. Det er når Helligånden hjælper os med ikke at sætte vores lid til vore egne evner og vores egen formåen. Han får os til at erfare, at vi har brug for Jesus og er helt afhængige af ham, så vi tager vores tilflugt til ham og sætter vores lid til ham alene. Jf. 1 Kor 2,3-5; 2 Kor 4,7; 2 Kor 12,7-10.

3) En tredje oplevelse af Guds nærvær kan være ubehag og ufred. Årsagen er, at Helligåndens lys afslører synd og ulydighed mod Gud i vores liv. Eksempel: Da Peter prædikede ved Helligåndens kraft på Pinsedagen stak det dem i hjertet, og de erkendte, at de var på afveje (ApG 2,37).

Lyslevende

Til sidst vil jeg gøre opmærksom på, at når vi taler om kristendommen som troen på en person, er Kristi Himmelfarts Dag en meget afgørende helligdag. Jesu himmelfart betyder nemlig, at Jesu opstandelse adskiller sig fuldstændig fra andre dødes opstandelse (Enkens søn fra Nain, Lazarus m.fl.). De døde igen senere, men Jesus fór lyslevende til himmels.

Det betyder, at han lever i dag. Jesus af Nazaret har nu nået en alder på 2000 år. Og fordi han er herliggjort, kan han være nær hos hver eneste af os. Hans løfte om at være med os alle dage indtil verdens ende, giver mening. Derfor kan vi leve vort liv sammen med Jesus.

Hvad der driver på Kristus

– som sorteringsprincip i de bibelske skrifter?

AF ERIK A. H. OKKELS

.....

I fortalen til Luthers tyske oversættelse af Det nye Testamente (1522) vil Luther vække bibellæsernes opmærksomhed, så de forstår, at Kristus er Bibelens centrum. Han giver en læservejledning til, hvilke skrifter man skal begynde med, hvilke skrifter, man kan leve og dø på. Jo mere et skrift i Bibelen får os til at se hen til Jesus Kristus som vor frelser, jo mere centralt er dette skrift. Derfor er Johannesevangeliet og Romerbrevet mere centrale skrifter end Prædikerens bog.

Imidlertid bliver Luthers udtryk: "Hvad der driver på Kristus", i vore dage ofte misbrugt og taget til indtægt for den opfattelse, at Luther var en slags bibelkritiker, som frasorterede alt det i Bibelen, som ikke driver på Kristus. I den aktuelle debat om velsignelse af homofile parforhold, kan man ofte møde det synspunkt, at en luthersk kirke kun er bundet til evangeliet om Jesus Kristus,

mens bibelske udsagn om, hvordan vi skal leve, kan betragtes som uforpligtende, for de "driver ikke på Kristus".

I virkeligheden sår sådanne teologer tvivl om Luthers og de andre reformatorerers fundament i opgøret med Pavekirken. For dette fundament var netop, at Skriften alene og troen alene er fundamentet for Kirkens lære og liv. Der kan derfor være god grund til at se nærmere på, hvad der er baggrunden for de udtalelser af Luther, som påberåbes af dem, der vil gøre Luther til bibelkritiker. Det vil derfor være formålstjenligt at se på baggrunden for Luthers udtalelse om Jakobs brev og på hans syn på Loven som Guds åbenbarede ord.

Jakobs brev

Det er i forordet til Jakobs Brev, at Luther kommer med det ➤

Luther; Kun det der driver på Kristus, bør anses for apostolsk.

berømte kriterium for, hvad der bør anses for apostolsk, nemlig om det driver på Kristus. Her skal man for det første være opmærksom på, at Luthers indholdsbestemte kriterium for, hvad der kan være apostolsk skrift, har en forudsætning. Luther giver sig nemlig kun lov til at spekulere, fordi han følger traditionen fra oldkirken. Her var man enige om, at langt de fleste skrifter i Ny Testamente var ægte apostolske skrifter. Dem var man enige om at erkende som forpligtende skrifter, som Helligånden taler igennem i overensstemmelse med Jesu løfte om, at Helligånden vil vejlede apostlene til hele sandheden (Joh 16,13) og ”den, der hører jer, hører mig” (Luk 10,16). Men enkelte skrifter var der i oldkirken tvivl om, hvorvidt de nu var apostolske eller ej. Det gjaldt Jakobs brev og Johannes Åbenbaring, hvorfor der fra luthersk side har været en vis betænkelighed ved at bygge en lære op på disse skrifter alene. Luthers udtalelse om Jakobs brev er derfor ikke bibelkritik, men udtryk for en usikkerhed om, hvorvidt Jakobsbrevet har kanonisk gyldighed.

For det andet kan man bemærke, at når Luther begynder at formulere indre kriterier, så er det alene på baggrund af Skriftens hovedhensigt, evangeliet, løftet om syndernes forladelse, evigt liv og salighed; ud fra troen, og ikke ud fra fornuften alene.

Endelig må man nævne, at Luther senere udtrykte sig mere forsigtigt om Jakobs brev. Det kritiske afsnit i fortalen blev udeladt fra og med 1534. Nærmere studium har vist, at det var misbrug af Jakob. Der er kun tilsyneladende en modsætning mellem, hvad Paulus skriver i Rom 4 om, at Abraham blev retfærdiggjort ved tro, og hvad Jakob skriver i 2,21-26. Troen vil jo altid ytre sig i gerninger. Over for Gud kan troen kun vise hen til Jesu gerning for os. Over for mennesker vil troen vise sig i gerninger. De eksempler, Jakob nævner, er jo netop gerninger, som udspringer af tro. Inden

for den ægte Lutherdom har man da også hævdet, at der ikke er fejl i Jakobs brev eller i Johannes Åbenbaring.

Hvordan er det med loven?

Ved at studere Bibelen var Luther kommet frem til, at Moseloven dels består af ceremonialloven, altså bestemmelser vedrørende offer og indretning af templet. Og den del af loven er opfyldt med Kristus. Han har på korset bragt et evigt gyldigt offer til soning for alle vore synder. Dernæst er der bestemmelser i Moseloven, som vedrører Israel som folk, ligesom de forskellige folk har deres nationale lovgivning. Den del af Moseloven forpligter ikke umiddelbart kristne, hvad vi ser af den måde, Jesus for eksempel forholdt sig til sabbatsbudet. Derfor holder de fleste kristne søndag som helligdag og ikke lørdag. Og vi har et andet forhold til det 3. bud end jøderne, idet vi lader Jesu ord om, hvordan vi skal holde helligdag være af afgørende betydning og ikke den jødiske overlevering. Men endelig er der også de guddommelige bud – først og fremmest De ti bud – som også forpligter os. Det fremgår af Luthers lille Katekismus, at Luther betragter disse bud som Guds bud, som vi skal adlyde. Luther hævder, at den naturlige lov hos alle mennesker er fordunklet. Derfor vil Gud gennem sine bud og befalinger oplyse mennesket om Guds vilje. Og vi ser da også, hvordan Jesus i Bjergprædiken og apostlene i deres formaninger i høj grad forkynder loven. Hos Jesus møder vi loven så radikalt forkyndt, at vi må indrømme, at vi er skyldige, som Paulus siger det i Rom 3,23: ”Alle har syndet og mangler herligheden fra Gud”. Derfor taler Luther om lovens anden brug og det er – udtrykt af Paulus i Gal 3,24 – at ”loven er blevet os en tugtemester til Kristus” (her citeret efter den gamle oversættelse). Derfor kan man under ingen omstændigheder tage Luthers ord om ”hvad

Erik A.H. Okkels f. 1967.

Cand.theol. 2002, Århus.

Valgmenighedspræst i Baldsfjord og Tromsø, Norge.

Medlem af Kirkelig Samlings (KSBB) bestyrelse og af

Nordeuropæisk Lutherakademis (NELA) styrelse.

der driver på Kristus" til indtægt for, at loven ikke forpligter, for hvad kan drive mere til Kristus end den lov, som afslører os som syndere, som kun kan frelses ved at søge til Kristus?

Vi ser da også, at Luther i sit opgør med Romerkirken for eksempel om cølibatet og den skik, at lægfolk ikke skulle drikke af kalken ved nadveren henviser til, at Gud har befalet ægteskabet, og Jesus har befalet: "Drik alle heraf".

Bibelens udsagn om historien og skabelsen

Luther fastholder også de bibelske udsagn om historien og skabelsen. Det gør han, fordi han regner med Bibelens guddommelige inspiration. Flere steder møder man hos Luther klare udtryk for, at Helligånden er den egentlige forfatter af Bibelen. Luther kan godt finde ting i Bibelen, som han ikke forstår, men han regner med, at Helligånden er klogere end han selv. Han afviser, at Himmel og jord er skabt i et nu, når Bibelen taler om seks skabelsesdage. Og når Gud bruger flertal, når Han siger: "Lad os skabe mennesker i vort billede", så opfatter Luther det som udtryk for, at stedet har med Guds treenighed at gøre. Luther indrømmer, at han knap ville tro beretningen om Jonas' ophold i fiskens bug i tre

dage, hvis den ikke fandtes i Skriften og var skrevet af Helligånden. På samme måde hævder Luther, at brød og vin i nadveren er Jesu legeme og blod, fordi vi har Jesu ord for det.

Selvom Bibelen kan tale om profetinder i Det gamle og nye Testamente, hævder Luther, at Helligånden gennem Paulus som et Herrens bud påbyder, at kvinden i Den nye Pagt ikke må prædike offentligt i menigheden. Sådan kan man blive ved at finde eksempler på, at Luther hævder Bibelens inspiration på alle områder. Og troen derpå gav ham mod til at trodse pavens autoritet.

Nyttig litteratur:

Ingemar Öberg: *Bibelsyn och bibeltolkning hos Martin Luther*, Artos, Skellefteå 2002

Tom G. A. Hardt: *Martin Luthers lära om Den heliga Skrifts inspiration*, Kyrkligt forum 99:2, 2.Opl. Helsingfors 1999

Oddvar J. Jensen: "*Christum Treyben*" i *Luthers fortaler til Det nye testamente i 1522*, TTK 53 (1982), 37-52.

David P. Scaer: *James, the Apostle of Faith*, Concordia Publishing House, 2004

Luthers Skrifter i udvalg Bd. III, *Bibelfortolkning og prædikener*, København 1964

Horisont; Spalten, hvor redaktionen medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Åndelig vejledning

Søger man efter udtrykket 'åndelig vejledning' på internettet, får man 20.400 hits. Hvad er 'åndelig vejledning'? Det defineres på forskellig måde på de forskellige hjemmesider, men på www.retraete.dk finder vi alligevel en typisk definition. Den har tre hovedformål: "Det er hjælp til at erkende, hvor Gud er til stede i ens liv. Vejledningen er et redskab til at opfatte og besvare Guds kærlige kald til et dybere fællesskab med ham. Endelig er vejledningen en metode til at bedømme, hvad der er Guds vilje i ens liv."

Læser man på de forskellige hjemmesider om åndelig vejledning, vil man se, at der øses af mange kilder, først og fremmest terapeutiske kilder samt katolsk og ortodoks mystik. En bog, der jævnligt nævnes på disse hjemmesider er David Benners bog: "At vandre sammen – om åndeligt venskab og åndelig vejledning". Den er anmeldt af undertegnede i Budskabet (1/2007).

Hvad fortæller disse kilder om brugen af 'åndelig vejledning'?

Udgangspunktet er, at Gud er overalt (panteisme?). Derfor kan du finde Gud f.eks. i Bibelen, dine drømme, dine indsky-

delser i naturen eller i mødet med andre mennesker. Ifølge Benners bog er Bibelen blot én vej blandt flere til at finde Gud. Et eksempel på samme tanke kan man finde på hjemmesiden www.aandeligvejledning.dk: "Én kom til sin Åndelige vejleder og spurgte: Hvor finder jeg Gud? Den åndelige vejleder tænkte et øjeblik, og sagde så: Hvor finder du ikke Gud?" Et andet eksempel finder vi på www.samtalenet.dk: "Vil du gerne have hjælp til at se ... hvordan Gud er nærværende i dit liv?" Samme sted skriver sognepræst Eva Borbye Pedersen noget typisk: "Dem, som for alvor gennem kirkens historie står som de store, betydningsfulde åndelige vejledere, er mystikere. Det er mennesker, der har viet hele deres liv til bøn og fordybelse i troen og gudsforholdet. Til dem har Gud talt i deres bøn og stilhed, og Gud har åbenbaret sig for dem i visioner eller drømme, sådan at de på en særlig måde har fået indblik i Guds virkelighed." Guds særlige åbenbaring findes altså i bøn, stilhed, visioner og drømme. Bibelen nævnes slet ikke som kilde til at se Gud åbenbaret. Dernæst finder vi en ensidig vægtlægning af Guds kærlighed på en sådan måde, at han er accepterende og ikke fordømmende. Synd og nåde spiller en lille rolle.

Et ord, som jævnligt er anvendt om åndelig vejledning på hjemmesiderne, er udtrykket 'dialog'. Åndelig vejledning skal nok flytte noget i dig, og som meditationsstykker kan bibelord fint anvendes, men disse bibelord skal dybest set blot inspirere dig. De skal ikke øve nogen tiltale. Kun Peter Halldorf tør på www.levendevand.dk sige med profeten Nathan: 'Du er manden'. Ellers er der ingen synd, der skal bekendes, der er ikke nogen, der skal omvendes. Det handler snarere om 'udvikling i tro' og 'modning' som det udtrykkes på www.samtalenet.dk. Her møder vi den terapeutiske verden.

Kristen sjælesorg og 'åndelig vejledning' som man kan møde det i de ovennævnte steder er to temmelig forskellige ting: Hos den sande sjælesørger søger man Gud, som han er åbenbaret i Bibelen, mens man hos 'den åndelige vejleder' skal finde den kærlige og omsorgfulde gud inden i mig, i naturen, i mine indfald og evt. i Bibelen. Det er noget helt andet end kristen sjælesorg! Det giver sig ud for at være åndeligt, men er i grunden blot menneskets naturlige religion iklædt kristelige gevandter. Samtidig må vi sige, at idéen om at have en, med Benners ord, sjæleven, er fantastisk god. Tænk, hvis vi i vore forsamlinger

havde en eller flere fortrolige venner, hvor vi også kunne dele menneskelivets herlige og vanskelige sider. Hvor maskerne falder, og vi ikke møder hinandens blankpudsedede åndelige facade, der i grunden ligger så langt fra det bibelske billede af os, og desuden får os til at fryse midt i flokken.

Jeg tror, at vores åndsfattige situation i LM skyldes, for en stor dels vedkommende, at vi så sjældent taler sammen om livet med Jesus.

Lad idéen om 'åndelig vejledning' udfordre os til, at når vi er sammen med vennerne, bør vi bare en gang imellem lade carporten, grisepriserne, Anders Fogh og menighedssituationen hvile for en stund og i stedet fortælle hinanden, hvordan vi har det med Jesus. Et Guds barn oplever jo både de vidunderligste stunder med en åben Bibel, det kristne fællesskab, en nyfrelst eller noget andet. Jeg kan også undertiden opleve faldet i synd, vanskelighederne med at tro eller depressionens mørke, økonomiske vanskeligheder eller et problem med en kollega. Men selv der, hvor det hverken er vidunderligt eller mørkt har vi brug for også at dele det 'almindelige' eller 'kedelige' med hinanden.

ADK

Bibelsk kristendom er ved at dø

Alan Wolfe regnes for en af USA's førende sociologer. Han er ikke-religiøs jøde, men har ikke desto mindre beskæftiget sig indgående med de evangelikale kristne i USA og deres udvikling inden for de seneste årtier. I bogen 'The Transformation of American Religion' konkluderer han, at den form for kristendom, som igennem flere hundrede år har kendetegnet de bibeltro, evangeliske kristne, nu er ved at forsvinde. Der er fortsat mange og store kirker, som kalder sig bibeltro og evangeliske. Men deres teologi, tro og forkyndelse har generelt bevæget sig langt væk fra den bibelsk funderede kristendom, som kendetegnede tidligere generationer af kristne:

"Væk er talen om synd og dom. Glemte er alle de læremæssige forskelle, som engang var så brændende vigtige. Lovprisning og bøn tager sigte på at stimulere følelseslivet. Om man vil vidne er et frit livsstilsvalg. Kort sagt, amerikansk tro er blevet tæmmet, og Gud er blevet en ven snarere end en autoritet. Selv konservative kristne er blevet en del af den narcissistiske kultur. Evangelikale er mere interesserede i at starte kirker og få dem til at vokse end i at

frelse sjæle. Folk skifter kirkesamfund lige så hyppigt, som de skifter jobs. Amerikanerne tager fortsat deres tro alvorligt, men det, som en gang var spørgsmål om liv og død åndeligt set, er nu blevet ligegyldigt.

Vi er vidner til afslutningen af den form for tro, som kendetegnede vore bedsteforældre – og begyndelsen til en ny trosform, som vi kun er ved at lære at kende."

Wolfe sætter klare ord på en virkelighed, som en lang række gode, evangelikale teologer har talt vækkende om i de sidste par årtier: at vi befinder os midt i et rystende åndeligt frafald fra Guds ord og fra den frelsende tro – i hele den vestlige verden. Bogen er udgivet af Free Press, New York, i 2003.

MV

Værdikamp nord-syd

Kristeligt Dagblads internetchef, Anders Ellebæk Madsen, skriver i artiklen "Det yderligt-gående nord" (kan læses i sin helhed på www.religion.dk):

Der har været meget debat om civilisationernes sammenstød. Men der er et andet globalt sammenstød, som er lettere at få øje på: De traditionelle værdier i syd over ➤

for rettigheds-morale i nord.

De emner, der adskiller nord og syd, er emner som abort, homoseksualitet, kønsroller, sex som rettighed, hårde straffe, afholdenhed, autoritetsmoral og respekt for religion.

Respekten for religion var omdrejningspunktet for muslimernes protester over paven og Muhammed-tegningerne, der mest er blevet opfattet som islams konflikt med Vesten. Men de passer lige så godt ind i et andet generelt mønster: **De konservative sydlændinge over for de frisindede nordboer.**

Under Da Vinci-debatten var det således heller ikke den nordlige halvkugles kristne, der gik på gaderne for at protestere over krænkelsen af deres helligdom. Det var de indiske kristne.

Fremtidens kristendom vil i stigende grad blive defineret fra Syd, også i moralspørgsmål. Vatikan-eksperten John Allen skriver, at der i 1900 var 459 millioner katolikker, hvoraf 392 levede i Europa og Nordamerika. I år 2000 havde denne del af verden kun 380 millioner katolikker, mens antallet af katolikker i hele verden var vokset til 1.1 milliard, og mest på den sydlige halvkugle. Denne udvikling fortsætter. Og mens mange nordiske teologer ikke kan få øje på

nogen særlig kristen moral, stilles dette spørgsmål overhovedet ikke af den nye kristendom med tyngdepunkt sydpå, som ikke kan undgå at få større indflydelse på de globale moralske standarder.

Et synligt udtryk for dette skred er den splittelse, der truer den episkopale kirke. Senest har 8 amerikanske menigheder søgt tilsyn hos afrikanske biskopper efter et brud med deres lokale biskop, fordi den accepterede en homoseksuel biskop. Det rejser bemærkelsesværdige spørgsmål. Bl.a.:

1 Er de tolerante også tolerante i moralspørgsmål?

Frisindede intellektuelle argumenterer for, at afrikanernes værdier har egen gyldighed, som man må respektere, samtidig med at de er meget langt fra at give plads til de udanske synspunkter, som er dominerende i den sydlige moralforståelse: modstand mod abort, homoseksualitet og fri sex.

3 Er nordiske kirker stuerne i det gode selskab?

Den liberale skandinaviske teologi kan derimod få svært ved at finde internationale allierede i moralspørgsmål, når den kommer syd for Spanien eller øst for Tyskland. Både ortodokse og katolikker

har allerede udtrykt, at protestanterne nu har bevæget sig så langt ud i den moralske dekadence, at der ikke kan samarbejdes med protestanterne.

Denne liberale teologi er godt nok økumenisk, men kan ende med at blive opfattet som en usund sengekammerat blandt de globale kirker. Den er i sin selvforståelse solidarisk med Den tredje Verden, men kan vågne op og se sig uønsket i Den tredje Verden.

5 Er rettighedsorganisationerne Vestens forlængede arm?

De skandinaviske kulturer udgør en yderpol i den globale værdikamp. Det er en svær erkendelse at gøre for danskere, der er vant til at beskrive de andre som yderligtgående, ultra-ortodokse eller ultra-liberalistiske. Men i moralspørgsmålene er det altså os, der er ultra. Ultra-frisindede, ultra-individualistiske og ultra-rettighedsorienterede.

Ud over de interessante politiske implikationer i dette, jf. debatten om Asmaa Abdol Hamids optræden for Enhedslisten, som jo er stiftet af en flok religionskritiske ateister, så er det jo værd at overveje, hvor universel eller 'kristelig' menneskerettighedserklæringen er. Samtidig er det værd at overveje om al moralsk konservatisme

England; De store, etablerede kirker er ved at dø.

er 'kristelig'.

Pointen er: vi er bundet til Guds uforanderlige ord, der samtidig er talt ind i tiden og i menneskers kultur. Samtidig er den kultur og tid, vi er sat i, jo også præget af syndefaldet.

Hermed er bolden givet op til en kritisk refleksion over vores egen kultur, over vores egen læsning af Skriften og over de kulturelle og religiøse mønstre og argumenter, som møder os fra vore samarbejdspartnere og de nydanskere vi har relationer til.

ADK

Evangeliets klare kald

Hvordan når vi ikke-kristne med evangeliet? Det er et spørgsmål, som optager mange kristne i vor tid, og som der gives mange forskellige svar på også i evangelikal sammenhæng. Langt fra alle svar er bibelsk og evangelisk forankrede. Indimellem kan man imidlertid støde på kristne ledere, som taler opmuntrende klart og bibelsk. Rico Tice er eksempel på dette. Han er oprindeligt fra Chile, er født i 1966, og gik efter en universitetsuddannelse i historie ind i fuldtidstjeneste som forkynder og evangelist. Han har siden 1994 været

ansat ved All Souls Church i London. I de senere år har Rico Tice brugt en del tid på at udvikle et kursus, der kan føre søgende mennesker ind i den kristne tros grundsandheder. Kurset hedder 'Christianity Explored' og er baseret på en gennemgang af Markus-evangeliet. Konceptet ligner på nogen måde det, mange kender fra Alpha-kurserne, men teologien er anderledes. Kurset lægger stærk vægt på at tale om Guds hellighed og vrede over vor synd. Syndens alvor skal ifølge Rico Tice ikke vurderes ud fra, hvordan vi oplever den, eller hvilke problemer den giver os her i livet. Syndens alvor åbenbares først for os, når vi møder Bibelens Gud. Da bliver der kun én løsning på syndens problem – forsoningen i Jesus. Derfor står evangeliet om korset og Jesu frelsergerning centralt i kurset. Der siges mindre om Helligåndens gerning end i det karismatisk orienterede Alpha-kursus, og mere om Jesu gerning til vor frelse. Rico Tice er imidlertid overbevist om, at Ånden netop gør sin frelsende og fornyende gerning i os gennem evangeliet om Jesus.

Internet-magasinet 'Spirit of Revival' har bragt et interview med Rico Tice, som her bringes i forkortet udgave med tilladelse fra Life Action Mini-

stries, www.LifeAction.org.

Rico, du beskriver dig selv som en mand, der tjener dit daglige brød ved at lede mennesker til Jesus. Hvilke forhold motiverede dig til at blive evangelist?

I England begyndte jeg at se, at mange af præsterne ikke troede på evangeliet. En verdslig konsulentvirksomhed, som var hyret af de engelske kirker til at evaluere deres virksomhed, konkluderede: "Jeres problem er, at I ikke tror på jeres eget værdigrundlag".

Kort efter min omvendelse bemærkede jeg, at min præst ikke troede på det, Jesus lærte. Selv evangelisterne i England prædikede, at "Jesus elsker dig, og Jesus ønsker at være din ven". Ingen prædikede sandheden, at "I er ikke gode folk på vej til himlen; I er syndere på vej mod helvede!" Det er derfor, jeg føler et kald til fuldtidstjeneste, og det er derfor jeg har udviklet 'Christianity Explored'-kurset for at hjælpe mennesker til at forstå hele det budskab, Jesus kom for at forkynde.

Hvad er på denne baggrund din vurdering af kirkerne i England?

Det er klart, at de store, etablerede kirker er ved at dø. Prøv at tænke over det: Jesus kom og proklamerede sin identitet, sin gerning og sit kald til os. Hvis vi ikke er ➤

Jesu kald; At jeg må være som Kristus og fortælle andre om ham.

klare på alle disse tre punkter, vil vi blive ved at producere kristne, som giver op, når der kommer fristelser og prøvelser. Jesus advarede os om dette i Mark 4,16-17, hvor han taler om dem, som hører ordet, men ikke holder ud. Ofte vender mennesker tilbage til deres syndeliv, fordi de aldrig slog rødder i Guds nåde.

Jeg kunne tænke mig at fokusere på det tredje af de tre nøgleord, du nævnte: identitet, gerning og kald. Hvad er Jesu kald til os? Kan du beskrive det?

Jesu kald er min jobbeskrivelse: fornægt dig selv og følg mig! Han kalder mig til at opgive mit eget liv for evangeliets skyld. Jeg må leve ikke for det, jeg vil, men for det, Jesus vil. Det er ikke et kald til nogle få stykker om at rejse til Afrika; det er kald til mig i dag om at være som Kristus og fortælle andre om ham. I realiteten må Jesus være mere vigtig for mig end selve livet.

Det er ikke naturligt for et menneske at vende sig fra selvcentrerethed og selvrådighed, men det er Jesu kald. Og selvom det virker irrationelt, så må vi høre, hvad Jesus siger i Mark 8,35: "Den, der vil frelse sit liv, skal miste det; men den, der mister sit liv på grund af mig og evangeliet, skal frelse det." Jesus tog sit kors op, døde og

opstod, for at vi – når vi adlyder hans kald – kan dø bort fra vores gamle liv og opdage et nyt liv, som langt overgår alt, hvad vi tidligere har kendt til.

Hvilke forandringer må vi forvente i menneskers liv som følge af, at de bliver omvendt?

Forvent at se glæde. Når de først forstår, at deres forhold til Gud beror på det, Jesus har gjort, og ikke på dem selv, vil glæde være det uundgåelige resultat. Ud af denne glæde vil der så vokse et personligt vidnesbyrd, bibellæsning, bøn og fællesskab – alt det, som hører med til at leve for Kristus. Men nåden er den drivende kraft. Jeg er vidunderligt og herligt modtaget af Gud ved Jesus! Nådens under er ganske overvældende, faktisk.

Du bruger 2 Kor 4,4-6 som grundlag for din overbevisning om, at det er Gud, som må åbne det vantrø hjertes øjne for frelsen i Jesus. Hvad vil du så sige, er evangelistens opgave?

Lad evangelisten forkynde evangeliet. Jeg forkynder det bare, og så har jeg tillid til, at Gud vil åbne blinde øjne. I den passage, du henviste til, siger Paulus, at "vi prædiker ikke os selv, men Jesus Kristus som Herren". Rom 10,17 forklarer os, at troen kommer af det, som høres, og at selve

det at høre kommer ved Guds ord. Når jeg forkynder evangeliet, vil menneskers øjne åbnes. Der vil komme situationer, hvor øjenlågene springer op, og mennesker endelig siger: 'Han døde for mig', 'Han er Herre' og sluttelig 'Jeg må følge ham.'

En mand, som jeg arbejder med, og som vi kan kalde Peter, har en ganske klar forståelse af Jesu identitet og gerning. Han ved, hvem Jesus er, og hvad han kom for at gøre. Men i øjeblikket overvejer Peter 'kaldets' omkostninger. Han er ikke parat endnu – han kæmper stadig med, om han vil underlægge sig Jesus med hele sit liv. Mit job er ikke at presse på for en beslutning, men at bevare ham under en bibelsk forkyndelse og undervisning.

Når først vi forstår Guds rolle i evangelisationen og vores egen, så motiveres vi til at gøre to ting. For det første så vil vi bede Gud åbne de blindes øjne. Og for det andet så vil vi trofast forkynde, at Jesus er Herre. Vores ansvar er at forkynde evangeliet og så overlade til Guds Ånd at overbevise mennesker om dets sandhed.

3. Mosebog, kapitel 14 vers 10-20

Skyld, synd og taknemlighed

AF ALEX DAHL KARLSEN

.....

I forrige nummer af Budskabet så vi primært på de første 9 vers i Tredje Mosebog kapitel 14. Her så vi på de første ceremonier i forbindelse med, at den tidligere spedalske blev erklæret for ren. Ceremonierne foregik så hurtigt, det var gennemførligt. Derefter skulle den, der var erklæret for ren, som badet og totalt barberet/kronraget sidde 7 dage uden for sit telt, og fjerne alt hår én gang til den ottende dag (v. 8-9). På den måde kom han altså til at ligne en baby, for på symbolsk vis at fortælle, at han er et nyfødt eller genfødt medlem af Israels menighed.

Løfterne knyttet til ofrene

Derefter skulle der den ottende dag udføres en række nye ceremonier: Der foretages fire ofringer: skyldofferet (v. 12-18), syndofferet (v. 19a) og i én omgang brændofferet og afgrødeofferet (v.

19b-20).

Det første, der siges, er at "så skal den præst, som erklærer ren, fremstille ham, der er erklæret ren, sammen med disse ting [se vers 10] for Herrens ansigt ved indgangen til Åbenbaringsteltet ..." Alt dette sker altså *for Herrens ansigt*. Alle disse ofre hentede så at sige deres autoritet og kraft fra Herren selv. Han sanktionerede disse ofre og gav det, som de lovede – "soning for Herrens ansigt" (v. 18), "soning for hans urenhed" (v. 19) og "skaffe ham soning, så han er ren" (v. 20).

3 Mos 17 forbyder at ofre andre steder end indgangen til Åbenbaringsteltet, altså "for Herrens ansigt". Private ofre eller afgudsofre uden Herrens løfter er knyttet til, har ingen løfter eller kraft i sig, men nedkalder tværtimod Herrens vrede.

Det lærer os altså, at det afgørende er at være under og i Her- ➤

Underligt; Hvorfor er der både et skyld- og et syndoffer, når de minder så meget om hinanden?

rens løfter og gøre det, som er befaleet i hans ord. Det 'private' eller selvopfundne kan være nok så nyttigt i menneskers øjne, men det ejer ingen løfter om Herrens velsignelse i sig.

Skyldofferet

Skyldofferet består af to elementer: Et lydefrit vædderlam samt en log olie (en log = ½ liter). Ofringen begynder med svingningen for Herrens ansigt. Symbolsk gives lammet til Herren (og tilbage igen med Herrens løfter knyttet til). Derefter slagtes lammet og det næste (v. 14-18) ligner ceremonien brugt ved indsættelsen af ypperstepræsten (se artiklen derom, Budskabet nr. 4/2007), men der er også forskelle.

V. 14, hvor blodet stryges på hhv. højre øreflip, tommelfinger og storetå, er det samme som i 2 Mos 29,20 og 3 Mos 8,23 (se Budskabet nr. 3/2007).

V. 15ff. indeholder ligheder og forskelle: Hvor Moses stænkede en blanding af blod og olie 7 gange på Aron og hans klæder som en renselse af ham selv såvel som hans tjeneste (bestænkelsen af klæderne), skal præsten dels stænke olien syv gange for Herrens

ansigt og dels skal olien smøres oven på blodet på højre øreflip, tommelfinger og storetå. Resten af olien skal præsten komme på hovedet af ham, der er blevet erklæret for ren – som en parallel til salvingen af ypperstepræsten (3 Mos 8,12).

V. 18b forklarer meningen: "På den måde skaffer præsten ham soning for Herrens ansigt." Hvordan skal vi nærmere forstå ceremonierne? Hovedingredienserne er altså blod og olie. Blodet knyttes sammen med soning (3 Mos 17,11 og Hebr 9,22). Olien eller salvelsen knyttes sammen med helligelsen til Herren og tjenesten for ham, jf. indvielsen af præst, profeter og konger.

Set sammen med situationen – genoptagelsen af den spedalske i menigheden – fortæller blodet og olien, at sammen med genoptagelsen sker der en soning, renselse og ny indvielse/helligelse til Gud.

På GT's tid var der forskel på præster og folket. Præsten var mellemmand mellem Gud og mennesker. Derfor skulle der ske en særlig indvielse af ypperstepræstens tjeneste (bestænkelsen af Arons klæder), mens det ikke var nødvendigt ved den, der blev

Paradoksalt; De såkaldte ”frivilligofre” indgår som en obligatorisk del af renselsesritualet.

erklæret ren for spedalskhed. Men selv om han ikke skulle indvies til (offer)tjenesten, skulle hans øre, hånd og fod dog indvies til at høre Guds ord, gøre hans vilje og gå hans veje, fordi han igen er blevet en del af Guds folk. Vi kan i grunden læse det som en forudgribelse af pinsens løfte om udgydelse af Helligånden til alle troende (se også 1 Pet 2,5.9).

Ofringen af syndofferdyret

Der er ikke fortalt meget derom, men blot nævnt, at det skal ”skaffe ham, der er erklæret ren, soning for hans urenhed” (v. 19). Skyldofferet og syndofferet er nærmere beskrevet i 3 Mos 4 og 5. Det underlige er, at der ikke er den store forskel på ofrene, og hvad de giver. Hvorfor så både et skyld- og et syndoffer? Ser man på f.eks. Esajas 53, Salme 32 og 51 vil man se, at skyld og synd er nævnt parallelt og hænger sammen.

Kunne det være, at Herren på pædagogisk vis vil lære os at holde fast i både skyldens og syndens realiteter?

Synden er forfejlning af målet, og det har noget med overtrædelser at gøre. Synd har noget med relationer til andre at gøre. Man er gået fejl af den anden, man har jokket på den anden. Der er simpelthen et personligt forhold, der er skadet eller endog ødelagt. Skyldofferet fortæller dig, at du er sat i et skyldnerforhold til Gud. Dit anklagende skyldbrev måtte udslettes og i lignelsen om den gældbundne tjener i Matt 18, er gælden netop sat til et helt ubetaleligt beløb. Skylden fortæller dig, at din synd har konsekvenser. Gud kan ikke bare slå en streg over det skete – ”og så er vi gode venner igen”. Synden har konsekvenser i dit forhold til Gud – det er ødelagt, men synden har også konsekvenser på den måde, at skal forholdet genoprettes, må der betales og udslettes en gæld. Derfor er blodet så nødvendigt. Jesu blod er nødvendigt, for kun

Gud selv kunne genoprette forholdet til dig og mig – gennem en betaling. Ikke med sølv eller guld, men med Jesu eget blod. Her kan det være vigtigt at minde hinanden om at holde fast i både skyld- og syndaspektet. For skyldaspektet kan heller ikke stå alene. Jeg skylder kreditforeningen en masse penge, men jeg har ikke noget personligt forhold til Totalkredit. Derfor bliver forholdet kun præget af det forretningsmæssige. Syndaspektet fortæller om en Gud, der søger fællesskab med os, hvor synd er anslag mod fællesskabet. Synd uden soning er jo så lig med en ubetalelig og ubetalt gæld, hvor sonet synd betyder, at fællesskabet er genoprettet, og der er ikke længere noget mellem Gud og mig.

Ofringen af brændofferet og afgrødeofferet

Også disse ofre ofres på alteret for den rensede for at skaffe ham soning, så han er ren. Brændoffer og afgrødeoffer omtales i 3 Mos 1 og 2 samt i 6,1-17. Vedr. brændofferet omtales soningsaspektet i 3 Mos 1,4, men ellers kaldes de to ofre for ’gave’. Man har forbundet brændofferet og afgrødeofferet med taknemmelighed over Herrens velgerninger. Brændofferet er et dyr, som skal brændes. I øvrigt skulle der altid være ild på alteret, hvor brændofrene brændes (3 Mos 6,5). Afgrødeofferet er et offer af korn eller brød. Disse afgrødeofre måtte aldrig mangle ”din Guds pagts salt” (3 Mos 2,13). Jf. udtrykket ”saltpagt” i 2 Krøn 13,5 er det en evig pagt. Man kan i grunden undre sig over, at gaver som brændofre og afgrødeofre (der ofte benævnes ’frivilligofre’) indgår som en obligatorisk del af renselsesritualet for den, der erklæres ren for spedalskhed.

Jeg tror, at det, vi skal lære, er at du på den ene side må skelne mellem Jesu offer for dig til soning for dine synder og betaling af ►

Alex Dahl Karlsen f. 1967

Cand.scient.pol. 1993, projektleder.

Tidl. missionær i Tanzania. Prædikant i LM.

din syndeskyld – Kristus *for* mig, og dit liv som et (frivilligt) offer for Jesus (jf. Rom 12,1-2) – Kristus *i* mig. Du frelses alene for Jesu skyld, det har dit liv ingen indflydelse på.

På den anden side må du heller ikke adskille de to – det taler Jakobsbrevet klart om: Tro uden gerninger er en død tro. Jesu død for dig fører dit gensvar med sig. Troen er ikke en svag og teoretisk ting. Troen holder sig til den eller det, man elsker. Den tro, der klynger sig til Jesus, ønsker også at følge hans bud. Det hænger jo netop sammen med, at troen på Jesus og soningen af synd har et relationelt aspekt i sig – elsker du Jesus og tror på ham, elsker du også hans bud, jf. 1 Joh 5,3: "For dette er kærligheden til Gud: at vi holder hans bud; og hans bud er ikke tunge." Derfor er frivilligofrene 'gaver', selv om de er obligatoriske' De frelser ikke, men den, der tror på Jesus, drives af Guds Hellige Ånd til at gøre godt, ja og gøre det med glæde.

Til sidst

Synden og dens konsekvenser hos den rensede og helbredte sones vha. skyld- og syndoffer. Overtrædelserne har altså to aspek-

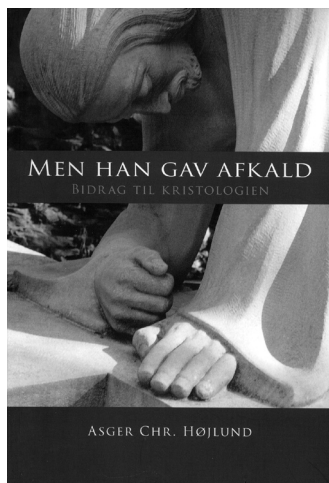
ter i sig: Skyld og relation til Herren. Gaverne – brændofferet og afgrødeofferet hører sammen med ceremonien ved genoptagelsen og renselsen af den tidligere, nu helbredte, spedalske.

Frelse og gode gerninger, frelse og taknemmelighed over frelsen hører sammen og kan ikke adskilles, om end de ikke må sammenblandes.

Desuden hører helbredelsen og syndernes forladelse sammen på den måde, at Herren ikke kun helbreder og sørger godt for os. Han vil også sammen med denne omsorg kalde ad os og bevare os i troen på ham.

Samtidig må sammenkoblingen af frelsen og helbredelsen også fortælle os, at Gud både vil frelse og helbrede. Ordet i Es 53,4: "Han tog vore lidelser, han bar vore sygdomme", tolkes i NT både vedrørende frelse og bogstaveligt i forbindelse med Jesu helbredelser og dæmonuddrivelser (1 Pet 2,24 og Matt 8,17). I Jakobs Brev 5,13-18 møder vi både bønner om helbredelse og om syndernes forladelse. Nok er præsten og lægen to forskellige personer, men Herren har skabt dem begge. Og til ham beder vi og takker.

AF JØRGEN SEJERGAARD

Men han gav afkald

Asger Chr. Højlund

Menighedsfakultetets videnskabelige
serie nr 11. Kolon 2007
405 sider, kr. 299,95

**Asger Chr. Højlund (ACH) har
begået et brag af en bog, det
seneste led i en kæde af skan-
dinaviske bøger om Jesus som
sand Gud og sandt menneske
– det som også kaldes tonatur-
læren.**

Kendte tidligere forfattere er Bjarne Skard, Carl Fr. Wisløff, Bengt Hägglund, Helge Haystrup og Oskar Skarsaune, og man kan så spørge, om der kan skrives noget nyt om emnet. ACH viser til fulde, at det kan der. Han tager nemlig også den moderne teologi under behandling for at ende med en dybtpløjende gennemgang af NT's lære set i lyset af den nyeste forskningsindsigt.

Bogen indeholder tre dele. Første del gennemgår Oldkirkens tro, og her udvælger han to betydningsfulde teologer, Cyril af Alexandria og Nestor(ios). Cyril understregede Jesu persons enhed, Nestor Jesu persons dobbelthed. Den første blev anerkendt af oldkirken, den sidste kætterdømt. ACH gennemgår også to moderne forskeres arbejde, henholdsvis katolikken Grillmeier og lutheraneren Elert. Den første vil give Nestor æresoprejsning, den sidste afviser ham stadig, og ACH forsøger at give begge vinkler al den kredit, de fortjener, og giver et meget positivt billede af Nestor, men ender alligevel med at anse hans opfattelse for utilstrækkelig og mangelfuld, på trods af hans gode hensigter. Denne del af bogen er præget af et noget

svært sprog og mange indforståede emner. Det vil være nyttigt at have læst en kort kirkehistorie forinden samt at have et leksikon ved hånden eller en teolog i røret, når man læser det.

Anden del gennemgår to nutidige forsøg på at komme til rette med oldkirkens lære ansigt til ansigt med moderniteten, nemlig englænderen John A.T. Robinson (1919-1983) og tyskeren Wolfhart Pannenberg (f. 1928). Robinson betragter sekulariseringen af gudstanken som uundgåelig, men Pannenberg mener, man skal modvirke den. Begge understreger Jesu sande menneskelighed så eksklusivt, at de får problemer med den traditionelle bekendelse til hans guddommelighed. Begge afviser troen på, at Guds evige søn er steget ned og blevet menneske og dermed afviser de også jomfrufødslen. Robinson afviser helt Jesu guddommelighed, ligesom han er noget forbeholden over for Jesu opstandelse, hvorimod Pannenberg helt anderledes bekræfter opstandelsen og dermed skiller sig ud fra både Bultmann og hans elever, der afviste den. Pannenberg mener, at Jesu opstandelse viser, hvad han hele tiden har været, nemlig Guds søn, og samtidig er det opstandelsen, der gør Jesus ➤

Bogens konklusion;Den oldkirkelige kristologi har holdt sig på sporet, hvorimod de moderne opfattelser ofte har væsentlige mangler.

.....

til Guds søn. "Ved opstandelsen kobles mennesket Jesus til Guds væsen, med tilbagevirkende kraft." (s 157). Først ved livets afslutning kan man sige, hvad et bestemt menneske har været. Konklusionen for Pannenberg er, at vi skal holde op med at tale om to naturer, den ene ved siden af den anden, men bare sige ganske enkelt, at mennesket Jesus er Gud.

Denne del af ACHs bog har et væsentligt anderledes godt sprog, som er langt nemmere at følge, og hvor ny information bygges oven på den gamle. Dette afsnit er således langt mere selvformidlende end det første.

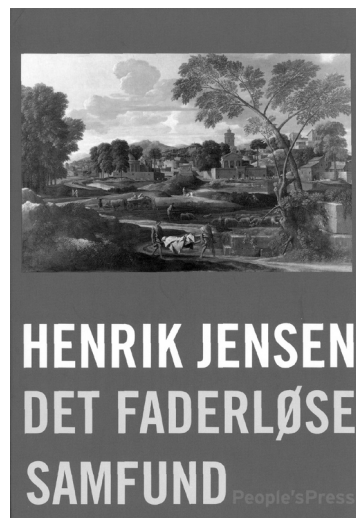
I tredje del undersøger ACH, om Robinsons og Panneborgs tanker svarer til den historiske virkelighed og til det, som NTs forfattere havde i tankerne. Er tonatur-læren mere græsk end jødisk-nytestamentlig? ACH gennemgår dels de tre forskningsbølger i forskningens søgen efter den historiske Jesus, dels den nyeste diskussion om NT's historiske troværdighed, og her fremlægger han meget spændende stof. Det er særdeles tankevækkende, at evangeliernes beretninger om Jesus og de problemstillinger, han og disciplene er optaget af, ikke svarer til de problemer,

som prægede den første menighedsdannelse, men netop den periode, hvori de selv påstår at stamme fra, altså Jesu egen tid. Samtidig peger ACH også på, at den jødiske historiker Josefus' (37-100) beskrivelse af sin samtids forhold i Palæstina opfattes mere troværdig i dag end tidligere. Konklusionen er, at NT's Jesus-billede stammer fra Jesus selv og ikke er et senere produkt.

Efter at have gennemgået evangelierne og særlig Paulus' breve konkluderer ACH, at den oldkirkelige kristologi har holdt sig på sporet, hvorimod de moderne opfattelser ofte har væsentlige mangler. Samtidig har ACH også blik for den klassiske to-naturalæres mangler og svagheder, f. eks. læren om, at Gud ikke kan lide.

Jeg vil kraftigt anbefale denne bog til alle forkyndere og undervisere i kristendom. Det tager tid at arbejde sig igennem den, men den lønner sig. Den er en stor hjælp til både at forstå fortid og nutid og til at forkynde NT's budskab.

AF JENS OLE CHRISTENSEN

Det faderløse samfund

Henrik Jensen

Peoples Press 2006

483 sider, kr. 349,-

Henrik Jensen er en mærkelig skikkelse i dansk kulturliv. En gammel marxist og nuværende lektor i historie på Roskilde Universitetscenter.

Med det CV er det overraskende, at hans forfatterskab i høj grad kredser om klassiske dyder: Ydmyghed, offervillighed, respekt for autoriteter og arbejdsomhed. Hertil kommer en betydelig forståelse for det kristne syndsbegreb. Ofte bliver det formuleret med så tilspidsede pointer, at jeg kan opleve ham som mere værdikonservativ end mig selv: "Efter mange års overvejelse, er jeg kommet til den konklusion, at de samfund der tager udgangspunkt i, at mennesket er ondt, er de sundeste" – hørte jeg ham f. eks. sige i et foredrag i Vartov sidste år.

Flere gange under læsningen af denne bog, sad jeg og spekulerede på om Henrik Jensen mangler sans for de positive træk i autoriteternes fald. Han får det i hvert fald ikke sagt.

Men det korte af det lange er, at når jeg læser og hører ham, kommer jeg ofte til at tænke på den kong Agrippa, som Paulus mødte i Apostlenes Gerninger, og som sagde: "Det er lige ved, at du overtaler mig til at blive kristen".

Henrik Jensen har specialiseret sig i mentalitetshistorie: Det er ikke de begivenheder, der sker i den ydre verden, der først og fremmest interesserer ham, men det der

sker på indersiden af folks hoveder. I deres tankeverden og følelser.

Sådan var det med hans gennembrudsbog *Ofrets Århundrede* fra 1998, hvor han leder efter grundene til at mennesker i dag i høj grad iscenesætter sig som "dem, det er synd for." Hvorfor er vi – missionsfolk må også gerne føle sig ramt – i så ringe grad indstillet på at give vores liv for en sag, der er større end os selv? Og hvorfor er vi i så høj grad tilbøjelige til at give andre skylden for vores problemer? Henrik Jensen giver nogle historiske bud på, hvad der er sket med os.

Denne bog er i høj grad en fortsættelse af temaerne fra *Ofrets Århundrede*. Den beskriver de begivenheder og mekanismer, der ligger bag traditionelle autoriteters fald i vores samfund gennem det 20. århundrede:

Hvorfor lyttes der ikke i samme grad til fædre, lærere, ledere og andre formelle autoriteter?

Jeg er ikke i stand til at vurdere detaljerne i den historiske undersøgelse. Fx opholder bogen sig længe ved kredsen omkring den tyske sociolog Max Weber og lægen Otto Gross. Jeg synes, det er vanskeligt at finde ud af, om de personer af Henrik Jensen ➤

Om bogen; Den får sagt en hel del om det samfundsklima, vi forkynder og driver kristent arbejde i.

.....

betragtes som skelsættende, eller de alene bliver illustrerende for den udvikling, Jensen vil beskrive.

Det, som for alvor gør bogen tankevækkende og for mig at se værd at overveje ind i en nutidig menighedssituation, er to af Henrik Jensens pointer.

For det første: Bogen beskriver ikke en udvikling, hvor autoriteterne først faldt og derefter faldt de værdier, autoriteterne stod for. Rækkefølgen var modsat: Først mister mennesker forståelsen for arbejdsomhed, pligt, nøjsomhed og ydmyghed, dernæst – med en vis forsinkelse – falder de autoriteter, som var fortalere for værdierne. Det er ikke værdierne, der bygger oven på autoriteterne; det er autoriteterne, der står på skuldrene af værdierne.

Hvis det er rigtigt – og jeg føler mig overbevist af fremstillingen i bogen – så generobrer vi ikke respekten for autoriteter, hverken i kirken eller samfundet, ved at tale meget om autoritet. Så er det eneste projekt, der har mulighed for at bære igennem, det der taler meget om de åndelige, kulturelle og samfundsmæssige

værdier. Så skal vi tale meget indhold og mindre former eller strukturer.

For det andet: I perioden før en autoritet endegyldigt falder, har den en tendens til at ideologisere sig selv. I 1800-tallet blev der talt meget lidt om faderens autoritet i hjem, familie og samfund. Den autoritet levede nemlig naturligt og behøvede ikke så mange forsvarstaler. Men i 1900-tallet, hvor faderautoriteten kom under pres (de to verdenskrige og velstandsboomet er de tre store "katastrofer" i Henrik Jensens billede af det 20. århundrede), får vi de mest ideologiske forsvarstaler for faderautoriteten – både i familielivet og i samfundet.

I det 20. århundrede får vi også nogle direkte sygelige udgaver af autoritet – bogen ser både fascisme og nazisme som fadererstatninger – der bliver den klassiske faderautoritets sidste krampetrækninger. Igen: Hvis Henrik Jensen har ret i den beskrivelse – og jeg synes altså, at det lyder overbevisende – så har vi grund til løbende at give vores argumentation et

eftersyn. Vi kan ved at bruge uholdbart stærke ord – f. eks. om menighedstugt eller tjenestedeling – være en del af en udvikling, der bevæger sig mod disse bibelske begrebers opløsning. Der er grøfter på begge sider af vejen...

Hvorfor er det værd at anmelde en bog som denne i *Budskabet*?

Svaret giver næsten sig selv oven på anmeldelsen:

Bogen får sagt en hel del om det samfundsklima, vi forkynder og driver kristent arbejde i. Vi kommer til at forstå både vores omgivelser og os selv bedre.

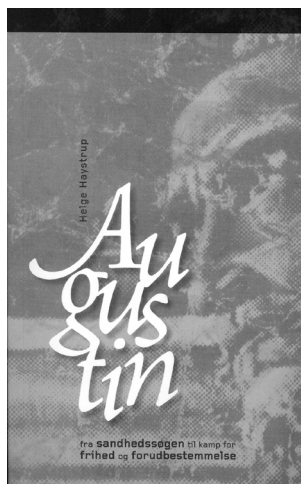
Og den får dermed – undertiden ubehageligt tydeligt – beskrevet mekanismer i kristne menigheder og bevægelser, som vi selv har vanskeligt ved at opdage. For vi er selv en del af tiden og udviklingen. På godt og ondt.

Derfor kan en begavet iagttager med øjne og ører lægge mærke til meget.

Også selv om han ikke er kristen (endnu).

Om bogen; Den minder os om, hvilken lang teologisk tradition, vi står i.

AF ALEX DAHL KARLSEN

Augustin

– fra sandhedssøgen til kamp for frihed og forudbestemmelse

Helge Haystrup

Credo Forlag 2007

148 sider, kr. 175,-

Det skinner tydeligt igennem, at forfatteren er glad for den teologi, som Augustin stod for, især i sine modne og ældre år, så han vil med denne bog vise os, hvad vi i grunden skylder ham og kan lære af ham.

Denne bog om Augustin er ikke en biografi i den forstand, at den (særlig grundigt) fortæller om Augustins liv og levned. Det gør den da, ganske kort, i indledningskapitlet. Det, som ligger Helge Haystrup på sinde, er at gennemgå forskellige skrifter af Augustin, spændende fra hans ungdomsskrifter til hans alderdomsskrifter, med det formål at vise Augustins åndelige udvikling.

Hvad peger Haystrup på som centralt for (den modne og ældre) Augustin? For mig at se er der følgende tre temaer: 1) bibelsynet og bibelbrugen, hvor vi dels møder en reservationsløs tillid til Guds ord og dels den holdning, at tydelige og klare bibelord skal tolke de dunkle, 2) Menneskets omvendelse skyldes Guds nåde og ikke menneskers beslutning eller gode gerninger og 3) Gud forudbestemmer nogle til frelse; dem giver han bestandighedens nådegave, så de bliver fastholdt i troen, mens andre uden bestandighedens nådegave vil falde fra; de var ikke forudbestemt til frelse.

Man skal læse Haystrups bog om Augustins teologi grundigt, for ikke at få ord som 'samvirken', 'vor vilje' og 'samarbejde'

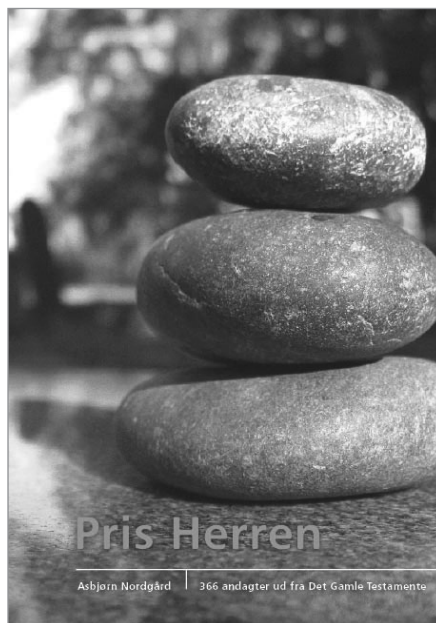
galt i halsen. Nøglen er sætningen: "at de ... i deres indre må få skænket tro af Gud – om end gennem forkyndelsen af ydre ord" (s. 101), altså Ordet som nådemiddel. Men Augustins brug af ord som samarbejde og lignende skal, så vidt jeg forstår bogen, egentlig blot udtrykke det reelle forhold, at når Herren omvender et menneske, så skaber det en genkærlighed, så det opleves som *min* omvendelse, *min* kærlighed, hvad den jo også er, om end gudskabt.

Augustins lære om Guds forudbestemmelse til frelse har som formål, at "give os et fast håb i stedet for, at frelsen skulle hvile på vor egen ubestandighed" (s. 95): Her er det sjælesørgeren, der møder os. I forlængelse deraf – hvilket i øvrigt viser, hvor ens mennesker er til alle tider – var der et særligt problem "... hvordan denne Guds forudbestemmelse kunne forkyndes uden at skabe enten fortvivlede eller ligeglade og lunkne kristne" (s. 113). Her kobler han Guds forudbestemmelse sammen med et kristeligt liv i bøn og gode gerninger samt 'fadervor'. Guds forudbestemmelse må ikke løsrives fra troen og dens ytringer: Lever du i troen på Jesus, er du frelst i dette øjeblik, men du ved ikke, ➤

om du bliver bevaret livet ud. Augustin taler om 'bestandighedens gave', som ikke alle har modtaget, hvilket i sidste ende hører sammen med Guds skjulte nådevalg.

Nærværende bog om Augustin er nyttig til at formidle centrale bibelske sandheder, som vi senere også møder i reformationen, og bogen minder os om, hvilken lang teologisk tradition, vi står i. Vi er ikke første generation, som forstår Bibelen, men indtil videre blot den sidste ...

EN GOD BEGYNDELSE PÅ ÅRET

370 sider (indb) – kr. 348,-

Pris Herren

366 andagter ud fra
Det Gamle Testamente

Asbjørn Nordgård
Ny andagtsbog, der giver daglig
hjælp til at lukke Det Gamle Te-
stamente op - samtidig peges der
klart og tydeligt på Kristus.

"Beskrivelse af tekstsammenhængen
efterfølges af en anvendelse ind i
min daglige og åndelige situation.
Herved bliver andagten et ord lige
netop til mig i dag - fint og godt."

Bent Nielsen - Tro & Mission

Logos
media

Telefon 4820 7690
logosmedia@dln.dk
www.logosmedia.dk

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 47700

Returneres ved varig adresseændring

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet